

СТРАТЕГІЯ 2020

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ**

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

«СТРАТЕГІЯ – 2020» **інформаційні технології в державному управлінні**

Інформаційно-бібліографічний бюлетень

Головний редактор

С. В. Полтавець, в.о.директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

В.М. Удовик, ст. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. іст. наук

Інформаційні та бібліографічні матеріали підготували

В.М. Удовик, Р.Н. Жангожа, Л.Г. Дем'яненко, Д.В. Павленко,
М.Б. Кушнарєва, Є.В. Глушук, Н.В. Забудський

Заснований у 2014 році
Виходить один раз на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 525-54-70
E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

Передрук за погодженням

«СТРАТЕГІЯ –2020»

інформаційні технології в державному управлінні

Випуск 02 (64)

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 –28 лютого 2019 р.)

Зміст

Анонс.....	4
Офіційна інформація.....	6
Регіональні ініціативи.....	22
Експертний погляд.....	25
Блоги та соціальні мережі	46
Інфографіка.....	50
Зарубіжний досвід.....	53
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	56

Анонс

28 лютого – 1 березня 2019 г. (г. Київ)

Международный форум «Smart Building».

В этом году мероприятие проходит при поддержке Киевской городской государственной администрации и ряда организаций, которые объединяют представителей власти и мэров городов Украины! Мероприятие представит 2 блока: конференцию и выставочную зону. При этом вход в выставочную зону полностью – СВОБОДНЫЙ. На конференцию же свободный вход исключительно для представителей органов власти и местного самоуправления, управляющих компаний, ОСМД и ЖЭКов.

Выставка и конференция, демонстрирующая мировые и украинские достижения в области:

- интеллектуальных систем и автоматизации,
- интернета вещей и безопасности,
- энергоэффективности и smart-решений для создания «умного дома» и «умного города».

В рамках деловой программы запланировано проведение двухдневной конференции с участием мэров городов Украины и выступления свыше 30 спикеров. А выставочная зона представит более 30 компаний – новаторов в сфере технологий современного строительства (<http://smart-building.monet.kiev.ua>).

4 березня 2019 року (м. Київ)

За участі Міністра освіти і науки Лілії Гриневич, заступника Міністра Романа Гребі та Директора Агентства США з Міжнародного розвитку Сюзан Фріц відбудеться **прес-конференція, присвячена підсумкам співпраці Міністерства в межах Проекту USAID «Альянс сприяння прозорому управлінню освітою» (UTEMA).**

Учасниками прес-конференції також стануть:

Олександр Риженко – Голова Державного агентства з питань електронного урядування України;

Андрій Литвинчук – т.в.о. Директора Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики»;

Михайло Шмельов – Регіональний директор з питань технологічної політики, Майкрософт Україна;

Ярема Бачинський – Директор в Україні, Американські ради з міжнародної освіти;

Наталія Онищенко, Керуючий партнер Компанії «СМАРТ Бізнес»;

Артем Ганжа, Технічний Директор Фірми «Укртехпром».

Учасникам, зокрема, презентують переваги електронної системи документообігу Міністерства освіти і науки України та Інформаційної

системи збору й аналізу фінансових і статистичних даних діяльності закладів вищої освіти. Завдяки здійсненню проекту міжнародної технічної допомоги вони були реалізовані для ефективної та прозорої роботи у сфері освіти.

Місце проведення: Зала колегії МОН, пр. Перемоги, 10, м. Київ.

Впродовж 2016-2019 рр., в межах реалізації Проекту USAID «Альянс сприяння прозорому управлінню освітою» (UTEMA), UTEMA допомагав Міністерству освіти і науки України, а також іншим установам у сфері освіти стати на шлях прозорого та підзвітного управління, заснованого на сучасних технологічних рішеннях. Проектом передбачено поетапний перехід на систему електронного документообігу Міністерства освіти і науки України, а також розроблення та введення в експлуатацію е-системи фінансової звітності закладів вищої освіти до Міністерства (<https://www.kmu.gov.ua/ua/events/4-berezhnya-liliya-grinevich-vizme-uchast-u-pres-konferenciyi-shchodo-pidsumkiv-proektu-z-prozorogo-upravlinnya-osvityu-vprovadzheno-mon-ta-usaid>).

22 березня 2019 р. (м. Київ)

BlockchainUA Kyiv.

BlockchainUA с гордостью представляет шестую ежегодную международную конференцию, которая пройдет в Киеве, 22 марта 2019 года и соберет сильнейшее блокчейн комьюнити из Украины и Европы!

Конференция BlockchainUA направлена на широкую аудиторию и ставит целью повысить информированность участников о технологии блокчейн и децентрализованных технологиях, собрать сильное комьюнити, а также интегрировать Украину в международное сообщество.

Наша цель – сделать мероприятие доступным для как можно большего количества людей. При этом мы заботимся о достойном уровне организации – кофе-брейки во время конференции, доступ к афтепати, видеозаписи выступлений, аллея стартапов и многое другое.

У BlockchainUA широкая аудитория – IT-эксперты, предприниматели, инвесторы, банкиры, юристы, представители регулятора и другие.

Место проведения мероприятия: НСК «Олимпийский».

Начало регистрации на мероприятие – 9:20.

Старт мероприятия – 10:10.

Организатор – Distributed Lab

Після конференції, 23-24 березня, пройде BlockchainUA-Hackathon. Під час цього заходу усі охочі можуть проявити себе у створенні прототипів продуктів із застосуванням цієї технології. Ментори допоможуть командам визначити головні критерії завдання, поділяться особистим досвідом і дадуть адекватну оцінку проекту. За результатами Хакатону кращі учасники отримають призи від Distributed Lab і партнерів. Участь у хакатоні – безкоштовна (<https://www.facebook.com/events/1086107541598557>).

Офіційна інформація

Отныне регистрация технологий, созданных или приобретенных за средства бюджета или государственными предприятиями, будет осуществляться через электронную систему. Поэтому ученым не надо будет подавать в МОН ряд документов в бумажной форме.

Соответствующее постановление правительство приняло 27 февраля 2019 года.

Министр образования и науки Лилия Гриневич:

«Этим документом мы значительно упростили и сделали более удобной процедуру регистрации тех технологий, на создание или покупку которых потратило средства государство. Ранее ученым нужно было заполнять ряд документов в бумажном виде и везти их лично или отправлять по почте в МОН. Теперь заполнения и отправка документов на регистрацию будет через электронную систему».

Вместе с тем следует отметить, что для технологий, которые содержат секретную или служебную информацию, остается нынешний формат регистрации.

Упрощение коснулось также перечня документов, который необходимо подавать разработчиками и владельцами технологий для регистрации. В частности, из списка изъяли справку о наличии полного комплекта документов по технологии по ГОСТ 3974-2000.

В ближайшее время соответствующие изменения относительно регистрации будут внесены в Инструкцию по оформлению Регистрационной карточки технологии и ее составляющих, утвержденной приказом МОН от 9 ноября 2015 № 1156. Там будет подробнее прописана процедура электронной регистрации. Также актуальная информация о регистрации технологий доступна на официальном сайте МОН в разделе «Государственная регистрация технологий» (*Ярослав Бондарчук Правительство упростило процедуру регистрации технологий // <http://hubs.ua/business/pravitel-stvo-uprostilo-protseduru-registratsii-tehnologij-146292.html>. – 2019. – 28.02).*

Аби отримати «Доступні ліки» за е-рецептом, необхідно звернутися до лікаря за таким рецептом. Тоді на телефон пацієнта надійде СМС із кодом.

Про запуск системи електронних рецептів заявив **заступник міністра охорони здоров'я Павло Ковтонюк** на засіданні уряду в середу.

Усі рецепти будуть підтверджуватися через електронну систему охорони здоров'я. Так МОЗ зможе переконатися, що ліки за рецептом отримує саме та людина, якій вони потрібні. Рецепт буде електронним та буде обліковуватися у національній електронній системі охорони здоров'я.

Також передбачена процедура отримання рецепту для пацієнтів, які не мають телефона. Номер рецепта можна роздрукувати з електронної системи.

Якщо вказано неправильний номер телефону чи він змінився, то існуватиме окрема процедура.

Завдяки електронній системі охорони здоров'я можна отримати чіткі статистичні дані та запобігти будь-яким помилкам при виписуванні рецепта (Владислава Шевченко *В Україні запровадять електронні рецепти: як користуватися* // <https://nachasi.com/2019/02/28/v-ukrayini-zaprovadyat-elektronni-retsepty-yak-korystuvatysya>. – 2019. – 28.02).

Пробная перепись населения, как подготовительный этап к Всеукраинской переписи населения, запланированной на 2020 год, будет проведена в декабре 2019 года.

Об этом Государственная служба статистики сообщила в своем очередном отчете.

Местом проведения пробной переписи населения определены – это будут Оболонский район г. Киева и Бородянский район Киевской области.

Чиновники отработают механизм от «а» до «я»: испробуют планшеты и Интернет, проверят координацию органов Госстата с представителями местного самоуправления и местными органами исполнительной власти.

Данные будут вноситься сразу в электронную базу данных, минуя стадию обработки бумажных анкет для ускорения процесса подсчета.

Также в Госстате рассматривают варианты проведения переписи населения, которое проживает на временно оккупированных территориях, в рамках реализации со Всемирным банком проекта «Разработка

статистических методик и реализация возможностей в условиях вооруженного конфликта в Украине» (Statistical Methodology Development and Capacity Building in Conditions of Armed Conflict in Ukraine).

Отметим, что за последний год население Украины сократилось почти на 235 тысяч человек, и официально составляет около 42 млн 153 тысяч человек. На 100 умерших приходится 58 родившихся (*Правительство проведет электронную перепись населения Украины // <https://dimnovyn.com/11139-pravitelstvo-provedet-elektronnuyu-perepis-naseleniya-ukrainy.html>. – 2019. – 28.02*).

Уряд у 2018 році заклав міцний фундамент для продовження реформи державного управління та побудови ефективного державного апарату.

Міністр Кабінету Міністрів України Олександр Саєнко на засіданні Комітету Верховної Ради з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування.

У своєму виступі він наголосив на ключових результатах і викликах у реалізації Стратегії реформування держуправління. У фокусі реформи – підвищення якості урядових рішень, формування професійної державної служби, електронне урядування та надання послуг громадянам.

«Уряд завершує реорганізацію міністерств. Наша мета – перезавантажити застарілу пострадянську систему та перетворити міністерства на потужні центри формування державної політики».

Він підкреслив, що одним з основних викликів є позбавлення міністерств невластивих функцій – управління майном, інспекцій та нагляду. Для фокусування міністерств на формуванні політики було створено нові структури – директори, що відповідають за стратегічне планування та формування політик.

Для залучення до нових директоратів найкращих в Україні професіоналів було оновлено конкурсну процедуру, підвищено вимоги на нові посади держслужби та запущено сучасний портал вакансій – career.gov.ua, через який вже більше 29 тис. кандидатів змогли подати документи он-лайн. Конкурс на нові посади держслужби становить у середньому 25 кандидатів на місце, що свідчить про формування іміджу держави як конкурентного роботодавця. Для підвищення якості та об'єктивності відбору на базі Національного агентства з питань державної служби було відкрито сучасний Центр оцінювання, де кандидати на посади держслужби зможуть проходити тестування.

Головне завдання реформи – побудувати сучасне, прозоре та сервісно орієнтоване державне управління, в центрі якого громадянин та його потреби. Україна досягла значних успіхів у впровадженні електронного урядування. 118 електронних послуг вже запущено. Зростає кількість громадян, які користуються новими та зручними сервісами. Урядування стає

більш прозорим. Україна на другому місці серед країн, що досягли найбільшого прогресу у відкритті даних за останні чотири роки.

У 2018 році експерти програми OECD/SIGMA вперше в Україні провели комплексну оцінку системи державного управління та підготували рекомендації для подальшого розвитку державного управління відповідно до європейських принципів. Адже ефективне державне управління – важлива передумова євроінтеграційного курсу України, і ЄС надає значну експертну, технічну та фінансову підтримку реформі.

Також на основі рекомендацій європейських експертів та аналізу досвіду реалізації реформи у попередні роки Уряд оновив Стратегію реформування державного управління до 2021 року. Це важливий крок для успішного продовження реформи та забезпечення її незворотності.

«Подальші результати реформи залежатимуть від спільної командної роботи та реальних практичних дій Уряду, Парламенту та усіх державних органів, включаючи ефективну роботу державної служби» (*Уряд у 2018 році заклав фундамент для побудови ефективного держуправління, – Олександр Саєнко // <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-u-2018-roci-zaklav-fundament-dlya-pobudovi-efektivnogo-derzhupravlinnya-oleksandr-sayenko>. – 2019. – 27.02).*

За допомогою KyivPayBot можна оплачувати все у KYIV SMART CARD, а також купувати QR-квиток. Ми з'ясували усі подробиці новинки, яка допоможе киянам користуватися е-квитком.

KyivPayBot – це новий бот для телеграму та фейсбуку від Діми Однокоза, автора відомого метроботу – KyivMetroBot. За його словами, *головна ідея полягає в тому*, щоб прямо в боті будь-якому киянину можна було просто та швидко здійснювати платежі, пов'язані з життям в місті.

Бот дозволяє поповнити Kyiv Smart Card, купити одноразові QR-квитки на транспорт і поповнити мобільний.

Для того, щоб скористатися ботом, треба підключити до нього Masterpass від Mastercard – це робиться в самому боті.

Ви один раз підключаєте свій гаманець, після цього не потрібно більше вводити карткові дані щоразу при оплаті. Цей крок також можна пропустити, якщо у налаштуваннях вказати карту з гаманця за замовчуванням.

Зверніть увагу: платіжна система IPay бере додаткову комісію – 3 % від суми платежу. Тож, наприклад, один QR-квиток на міський транспорт у столиці коштуватиме 8.24₴.

Всі роботи з платежами і даними карт проходить на стороні IPay.ua: Online-платежі. Мій чатбот – лише оболонка для зручності, він не знає і не зберігає ніяких критичних даних, крім зашифрованого ідентифікатора, виданого iPay-masterpass (*Владислава Шевченко У Києві створили бота для оплати проїзду у міському транспорті: як користуватися // <https://nachasi.com/2019/02/26/u-kyievi-stvoryly-bota-dlya-oplaty-proyizdu-u-miskomu-transporti-yak-korystuvatysya>. – 2019. – 26.02).*

Центр громадського здоров'я МОЗ України запустив серію медичних курсів. Їх можна проходити онлайн, будь-де і в будь-який зручний час. Ми з'ясували кому вони будуть корисні та як на них зареєструватися.

Для кого призначені курси?

Навчання буде корисне як медичним, так і соціальним працівникам, психологам, а також усім охочим дізнатися більше про новітні медичні практики та як повідомляти погані новини пацієнтам і психологічно підтримати їх під час лікування.

Відеолекції читають експерти з різних питань організації та управління охороною здоров'я. Після закінчення кожен учасник отримає сертифікат про закінчення.

Що я можу дізнатися нового?

Загалом на цей рік заплановано чотири цикли курсів, кожен тривалістю по два місяці. Перший цикл стосуватиметься таких тем:

- Вірусні гепатити В та С
- Лікування опіоїдної залежності
- Мультирезистентний туберкульоз
- Опортуністичні інфекції, супутні стани та захворювання
- Організаційні аспекти надання інтегрованих послуг особам із психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів
- Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини
- Психосоціальний супровід хворих з опіоїдною залежністю
- Інтегрована допомога для осіб із психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів
- Інфекційний контроль за туберкульозом для працівників первинної медико-санітарної допомоги.

Планування та організація надання послуг з профілактики, догляду та підтримки в контексті ВІЛ і ТБ

ЗАПИСАТИСЯ НА КУРС 16

ОГЛЯД

ПРО КУРС:

Курс має на меті підвищити рівень знань щодо прийняття управлінських рішень з планування та організації надання послуг з профілактики, догляду та підтримки особам в контексті протидії ВІЛ-інфекції і туберкульозу для забезпечення сталості цих програм. Після завершення тренінгу учасники зможуть: описати зміст пакетів послуг з протидії ВІЛ і ТБ та потреб ключових груп населення, застосовувати у своїй практиці планування та організації послуг в контексті ВІЛ і ТБ на нормативно-правову базу у цій сфері, окреслити етапи процесу планування та організації надання послуг в контексті ВІЛ і ТБ та визначити його місце у програмно-цільовому методі планування, аналізувати потреби у послугах в контексті ВІЛ і ТБ та визначити пріоритети для фінансування за рахунок бюджетних коштів, кваліфіковано формувати замовлення послуг з протидії ВІЛ/ТБ та обґрунтувати їх вартість, назвати основні механізми / процедури замовлення послуг з протидії ВІЛ і ТБ за рахунок

Twitter, Facebook, Email icons

Номер Курсу	16
Старт	Січ. 2019
Заняття закінчуються	Груд. 2019

Курси повністю безкоштовні. Викладач може рекомендувати додаткову літературу, щоб ви могли глибше вивчити певну тему, але доступних у межах курсу матеріалів достатньо для успішного його закінчення (*Владислава Шевченко МОЗ запустив безкоштовні медичні онлайн-курси: як на них записатися // <https://nachasi.com/2019/02/25/moz-zapustyv-bezkoshtovni-medychni-onlajn-kursy>. – 2019. – 25.02).*

Центри надання адміністративних послуг, побудовані за принципом «прозорих офісів», та запровадження цілого масиву електронних послуг на Урядовому порталі сприяють ліквідації цифрової дискримінації у громадах та спрощують життя українців.

Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман, спілкуючись з учасниками Загальних зборів Асоціації об'єднаних територіальних громад.

«Ми масово відкриваємо прозорі офіси по всій країні. Туди ми переносимо більшість послуг, у тому числі й соціальних. Також наш Уряд запроваджує електронні послуги. На сайті КМУ вже зараз доступні 118 електронних послуг, ще 50 плануємо запустити цього року. Люди не мають ходити кабінетами і спілкуватися з чиновниками. Все має бути просто» (*Прозорі офіси та електронні послуги ліквідують цифрову дискримінацію та спрощують життя людей, – Володимир Гройсман // <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/prozori-ofisi-ta-elektronni-poslugi-likviduyut-cifrovu-diskriminaciyu-ta-sproshchuyut-zhittya-lyudej-volodimir-grojsman>. – 2019. – 21.02).*

15 лютого у Києві розпочався третій цикл національного конкурсу інноваційних ідей та проектів на основі відкритих даних Open Data

Challenge. Конкурс покликаний популяризувати створення сервісів на основі відкритих даних, які сприятимуть боротьбі з корупцією та вирішенню викликів у сфері будівництва, інфраструктури, юриспруденції, захисту довкілля, бізнесу тощо. До участі запрошуються розробники, підприємці, громадські активісти та інші прихильники відкритих даних.

Катерина Оніліогву, керівниця напрямку відкритих даних USAID/UK aid проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS»:

«Світова практика доводить: створення продуктів та сервісів на основі відкритих даних має потужний економічний ефект для держави і допомагає знаходити інноваційні рішення важливих суспільних проблем. Відкриті дані вже принесли понад 700 млн доларів до економіки України у 2017 році. А до 2025 року ця сума може зрости до 1,4 млрд доларів або 0,92 % ВВП країни, в тому числі, завдяки антикорупційному впливу відкритих даних, адже вони гарантують рівний доступ усіх до інформації та прозорість влади.

Голова Державного агентства з питань електронного урядування Олександр Риженко:

Сфера відкритих даних розвивається в Україні вже чотири роки, але саме минулий рік був настільки насичений подіями, що його вже охрестили роком відкритих даних. «Зроблено чимало важливих кроків, наприклад, ми модернізували державний портал відкритих даних та встановили якісно нові вимоги до наборів, що публікуються. Крім того, українські державні дані почали републікуватися на Європейському порталі відкритих даних, що однозначно сприяє іміджу країни на міжнародній арені та залученню інвесторів. Знаково також, що Україна посіла друге місце серед країн, що досягли найбільшого прогресу за рівнем публікації та використання відкритих даних для підзвітності влади, розвитку інновацій і соціального впливу впродовж останніх чотирьох років. Тож можна сказати, що сфера відкритих даних є однією з пріоритетних в Україні».

Серед інших перемог у сфері відкритих даних у 2018 році, які відзначають українці: зростання інтересу та знань про цю сферу у громадськості та бізнесу (35 % опитаних), а також збільшення кількості проектів на основі відкритих даних (31 %).

2019 рік буде не менш насиченим і вже ведеться робота над розширенням переліку пріоритетних наборів даних, що будуть обов'язковими до публікації органами влади. «Ми очікуємо, що цьогооріч кількість наборів даних, обов'язкових до публікації, буде розширена до 900. Зараз їх є 600. Існуючі набори доповняться даними зі сфери екології, охорони здоров'я та фіскальної служби. Оскільки зараз ми спостерігаємо високий попит на цю інформацію з боку громадськості».

Open Data Challenge в Україні відбувається втретє і проходить у кілька етапів, включаючи прийом заявок, інтерв'ю з кандидатами, 4-місячну інкубаційну програму та визначення переможців, які розділять 2,5 млн гривень на розвиток своїх проектів. Водночас конкурс – це не лише шанс

виграти призовий фонд, але й можливість розвинути свою ідею, отримати нові знання, налагодити контакти з однодумцями під час інкубаційної програми. Open Data Challenge має на меті мотивувати використовувати відкриті дані для створення суспільно важливих сервісів та продуктів. Одним із критеріїв відбору буде антикорупційний вплив проекту, а також інноваційна ідея та її бізнес-потенціал.

Конкурс проводиться в рамках проекту міжнародної технічної допомоги «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS», за підтримки Державного агентства з питань електронного урядування України та в партнерстві з Фондом Східна Європа, 1991 Open Data Incubator. Проект TAPAS реалізується Фондом «Євразія» та фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) та за фінансової підтримки уряду Великобританії (UK aid).

У 2018 року на конкурс було подано 190 заявок з 27 міст України. Більшість проектів стосувалися сфер *lega ltech*, агропромисловості, закупівель, екології, інфраструктури та *digital health*. 48 % учасників конкурсу представили ідеї, 32 % мали готовий прототип, 12 % знаходились на етапі тестування ринку, а решта – 8 % – мали уже перші продажі. Загалом за час існування конкурсу було подано 360 проектів, 30 команд пройшли інкубацію, було обрано 9 переможців, що отримали сумарно 4 000 000 гривень та успішно продовжують розвиток своїх проектів. Зокрема, *Monitor.Estate* – сервіс, що шукає та аналізує юридичні ризики на первинному ринку нерухомості, *LvivCityHelper* – чат-бот міської ради Львова, що швидко та легко надає доступ до публічної інформації міста у режимі 24/7, «Суд на долоні» – аналітичний інструмент для пошуку, дослідження та візуалізації судових рішень, та інші *(2,5 млн гривень на розвиток IT-проектів на основі відкритих даних // <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/25-mln-griven-na-rozvitok-it-proektiv-na-osnovi-vidkritih-danih>. – 2019. – 20.02).*

Директор Державного бюро розслідувань (ДБР) Роман Труба і голова громадської організації «Електронна демократія» Володимир Фльонц підписали Меморандум про співпрацю.

Відзначається, що метою Меморандуму є консолідація зусиль для розвитку і впровадження кращих практик електронного урядування та електронної демократії, для зменшення рівня корупції на всіх рівнях державної влади та підвищення рівня прозорості та відкритості всіх гілок влади.

Зокрема, Р.Труба і В.Фльонц обговорили механізми проведення інтернет-голосувань за членів Рад громадського контролю при державних органах.

Директор Державного бюро розслідувань (ДБР) Роман Труба:

«Рік тому я пообіцяв, що обрання наступного складу Ради громадського контролю при ДБР відбудеться шляхом інтернет-голосування. Ми підготували відповідний проект внесення змін в чинну Постанову Кабінету

міністрів, яка регулює це питання. Цей проект був наданий для обробки громадським організаціям, консультативної місії Європейського Союзу. Найближчим часом, він буде направлений в уряд».

В цьому питанні він розраховує на співпрацю з громадською організацією «Електронна демократія», яка має великий досвід у проведенні інтернет-голосувань.

У свою чергу В.Фльонц зазначив: «Інтернет-голосування за громадські ради – це вже перевірений механізм для створення дієвих громадських рад, представники які мають широку підтримку тисяч громадян з усієї України» *(Директор ДБР і глава «Електронної демократії» підписали меморандум про співпрацю // <https://ua.interfax.com.ua/news/general/565427.html>. – 2019. – 12.02).*

Наразі громадяни України можуть онлайн перевірити дійсність внутрішнього і закордонного паспорта, посвідки на проживання, посвідчення біженця, проїзний документ дитини тощо. Про це повідомила прес-служба Державного агентства з питань електронного урядування України у відповіді на запит кореспондента УНН.

«Ось повний перелік документів, які можна перевірити на дійсність онлайн: паспорт громадянина України, паспорт громадянина у формі картки (ID-картки), паспорт громадянина України для виїзду за кордон, тимчасове посвідчення громадянина України, посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон, посвідка на постійне проживання, посвідчення біженця, проїзний документ біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, проїзний документ дитини, проїзний документ особи, якій надано додатковий захист», – повідомили в прес-службі відомства.

За даними Держагентства, сьогодні українцям дистанційно вже доступно 118 публічних послуг у 8 сферах життєдіяльності. Всі е-послуги акумульовані на сайті Кабінету міністрів (www.kmu.gov.ua) у розділі Послуги/Електронні послуги.

Як наголосили у відомстві, завдяки цим сервісам послугу можна отримати без відвідування органів влади та контакту з чиновником у будь-який зручний день і час без ризиків корупції *(Марія Мамаєва Стало відомо, які документи можна перевірити онлайн // <https://www.unn.com.ua/uk/news/1779419-stalo-vidomo-yaki-dokumenty-mozhna-pereviriti-onlayn>. – 2019. – 11.02).*

Державне агентство з питань електронного урядування України планує на 2019 рік запровадити 50 нових публічних послуг в е-форматі.

Про це повідомила прес-служба Держагентства.

«У планах Агентства на 2019 рік запровадити 50 нових публічних послуг в е-форматі. Та головне не кількість, а якість цих послуг. Цього року Агентство змінює саму філософію запуску електронних послуг. Відтепер ми будемо оптимізовувати електронні послуги з огляду на життєві ситуації. На

практиці це означатиме ще більшу зручність для громадян, оскільки за однією онлайн-заявою українці зможуть отримати всі супутні адмінпослуги, пов'язані з цією життєвою подією».

При цьому у відомстві уточнили, що запуск нової електронної послуги – це доволі складний і тривалий процес, оскільки передбачає не просто автоматизування чинного порядку у наданні послуги, а й максимальне спрощення процедури надання послуги: мінімізувати вимоги до громадян, унеможливити будь-які зловживання з боку чиновників та багато іншого.

Так, спочатку проводиться певний аудит процесу надання послуги, в ході якого вишукуються можливості для його оптимізації, і тільки після цього готуються відповідні зміни до законодавства. Саме законотворчий процес забирає левову частку часу, технологічне ж розроблення е-послуги – це лише третина усієї роботи. Орієнтовно весь процес запуску послуги складається з 40 різних етапів (*Цього року в Україні має з'явитись ще півсотні е-послуг // <https://news.finance.ua/ua/news/-/443579/tsogo-roku-v-ukrayini-maye-zyavytys-shhe-pivstotni-e-poslug>. – 2019. – 09.02*).

Міністр юстиції Павло Петренко:

... Рік тому ви говорили, що маєте великі очікування від електронного судочинства. Що в цьому році може бути зроблено у цій сфері?

-- Минулого року ми прийняли новий пакет процесуальних кодексів. Серед інших новацій в них було прописано інструменти для створення сучасної системи електронного судочинства. Державна судова адміністрація, яка є незалежним органом та підпорядковується Вищій раді правосуддя, зараз готує масштабний проект із впровадження цих інструментів у пілотних областях. Далі ці новації покриють всю Україну.

Філософія електронного судочинства полягає у тому, що громадянин, не виходячи зі свого будинку, зможе подати до суду позов чи заяву в електронному вигляді. В такому ж режимі проходитиме спілкування судді з заявником.

Іншою стороною цього питання є виконання рішень судів. Будь-яке рішення або ухвала суду виконуватимуться швидше, якщо буде електронний обмін між судовим реєстром та реєстрами Міністерства юстиції. Ми зі свого боку повністю готові до цього кроку і чекаємо на технічну готовність Державної судової адміністрації забезпечити таку комунікацію.

Бо фактично електронне судочинство – це сервіс держави, який громадяни мають отримувати, сплачуючи судовий збір. Нинішні черги, хамство і бюрократія в судах, так само як і нескінченний розгляд справ, мають залишитися в минулому.

Я дуже розраховую на те, що новий Верховний суд продовжить бути драйвером і в цьому процесі, бо справи, які розглядаються з порушеннями, рано чи пізно потрапляють до Верховного суду.

... Ще питання щодо електронних сервісів, реєстрів та планів стосовно їх об'єднання. Що може бути зроблено в 2019 році в цьому напрямку, а

також в наданні доступу бізнесу до них, бо наразі з цим є деякі проблеми, й Антимонопольному комітету навіть довелося втручатися.

- На моє переконання, Державне агентство з питань електронного урядування як орган, створений Кабінетом міністрів для координації роботи всіх відомств, робить багато позитивних кроків. Вони об'єднали всі електронні сервіси й зробили їх доступнішими для клієнтів.

Я гадаю, виклик для цього та наступного років – від позитивних електронних новацій в певних сферах прийти до глобальної електронізації урядових послуг. Наразі з цього приводу ведеться дуже глибока й технічно фахова дискусія. Агентство електронного урядування займається питанням верифікації клієнтів в різних ключових базах даних. Фактично буде сформовано єдиний центр актуальних даних про громадян, з якого будь-яких державний орган, який надає сервіс, може брати певну інформацію і надавати повний спектр послуг. Так цей процес налагоджено у країнах Прибалтики, які є дуже просунутими в цьому напрямку. У них за основу взято кілька ключових органів, які мають найбільше контактів з громадянами. В цих інституціях є свої реєстри, куди вносяться дані осіб. Працівники при внесенні даних проводять первинну верифікацію: перевіряють ПІБ, персональні дані. Ця інформація автоматично потрапляє до всіх органів. Таким чином більшість громадян у Прибалтиці була верифікована і може отримати послуги всіх відомств, навіть якщо звертається до якогось конкретного органу вперше.

Тож коли ми пройдемо цей шлях, а інформація про громадян – місце проживання, персональні дані, соціальні пільги, сімейний статус – буде верифікована, тоді реально забезпечити всіх українців сучасними послугами. Хочу зауважити, що лише в Мінюсті їх понад 30, а на сайті Агентства та КМУ – більше 100.

- *Бізнес зможе брати участь у створенні подібних сервісів?*

- Так, ми на цьому наполягаємо і ведемо комунікацію з бізнесом щодо того, яких сервісів він потребує. Адже формувати послуги, відірвані від життя, немає сенсу (*За рік-два ми вийдемо на європейський показник виконання судових рішень у 50-60 %* // <https://ua.interfax.com.ua/news/interview/564699.html>. – 2019. – 08.02).

Набули чинності чергові зміни в рамках валютної лібералізації від Національного банку України.

Валютна лібералізація розпочалася з прийняттям Закону України «Про валюту і валютні операції» влітку минулого року. Сьогодні він набрав чинності, замінивши собою застарілий декрет Кабінету міністрів.

Обмін валюти онлайн

Найбільш помітною зміною став дозвіл на обмін валюти онлайн до 150 тисяч гривень на добу. Деякі банки вже запустили сервіси з купівлі-продажу валюти. ПриватБанк дозволив обмін валюти як через Приват24, так і за

допомогою терміналів самообслуговування. В своїх мобільних застосунках обмін увімкнули monobank, Альфа-Банк та інші.

Малий бізнес зрадіє новині про скасування валютного нагляду на експортні-імпортні операції обсягом до 150 тисяч гривень в еквіваленті.

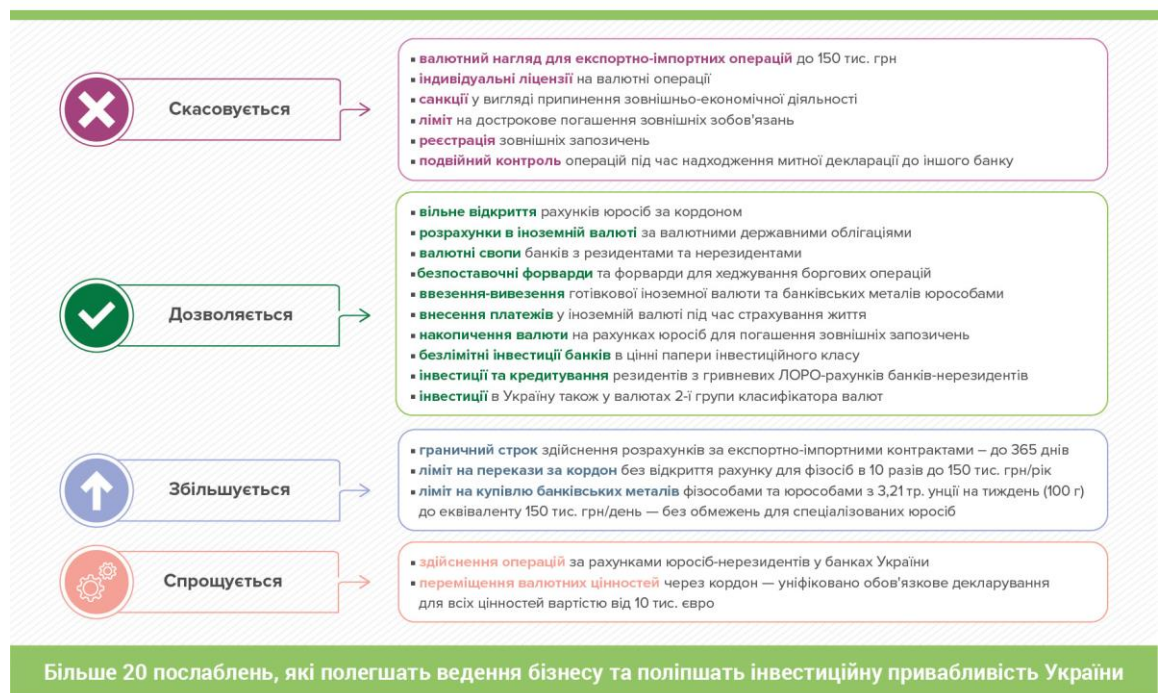
Окрім того, вдвічі збільшується граничний строк здійснення розрахунків за експортно-імпортними контрактами – до 365 днів.

Більше не буде індивідуальних ліцензій на валютні операції. Замість них з'явиться система е-лімітів (2 млн євро на рік для юридичних осіб, 50 тис. євро на рік для фізичних осіб).

Нацбанк вже анонсував намір знизити норму обов'язкового продажу валютних надходжень бізнесом – з 50 % до 30 %, починаючи з 1 березня. Врешті решт, регулятор планує дійти до режиму вільного руху капіталу зі зняттям всіх валютних обмежень відповідно до дорожньої карти.

Які валютні послаблення чекають на бізнес та населення з 7 лютого 2019 року

(Олександр Мамзуренко Відсьогодні валюту можна обмінювати онлайн // <https://nachasi.com/2019/02/07/vidsogodni-valyutu-mozhna-obminyuvaty-onlajn>. – 2019. – 07.02).

Найчастіше в електронній системі послуг українці перевіряли дійсність документів, а також отримували витяги про земельну ділянку. Про це повідомила прес-служба Державного агентства з питань електронного урядування України у відповіді на запит кореспондента УНН.

«Оформленням допомоги при народженні дитини за останні два роки (онлайн – ред.) вже скористалося понад 30 тис. сімей. Послугою з отримання витягу про земельну ділянку за цей період скористалися понад 500 тис. разів. Довідку про несудимість загалом оформили понад 117 тис. разів. Понад 900

тис. разів українці онлайн перевіряли на дійсність документи (паспорт, дипломи, водійське посвідчення тощо). Електронний кабінет водія був запущений лише наприкінці 2018 року, і менш як за два місяці в ньому зареєструвалися майже 30 тис. користувачів – це як фізичні, так і юридичні особи».

За даними Держагентства, *на сьогодні українцям дистанційно вже доступно 118 публічних послуг у 8 сферах життєдіяльності*. Всі е-послуги акумульовані на сайті Кабінету міністрів (www.kmu.gov.ua) у розділі Послуги/Електронні послуги, тож нема потреби шукати кожну послугу на порталі відомства, що їх надає.

Як наголосили у відомстві, завдяки цим сервісам існує змога отримати послугу від держави без відвідування органів влади та контакту з чиновником. Послуги доступні з дому чи офісу 24 години на добу та 7 днів на тиждень, і окрім скорочення часу на їх отримання вони мінімізують ризики корупції (*Марія Мамаєва В Держагентстві розповіли про найбільш популярні електронні послуги // <https://www.unn.com.ua/uk/news/1778607-v-derzhagentstvi-rozpovili-pro-naybilsh-populyarni-poslugi>. – 2019. – 07.02*).

За дорученням Віце-прем'єр-міністра – Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Геннадія Зубка створено робочу групу з питань реформування системи архітектурно-будівельного контролю шляхом впровадження електронного кабінету забудовника, онлайн-платформи «Прозора Держархбудінспекція» та розроблення нормативно-правових актів. До її складу увійшли представники Мінрегіону, ДАБІ, Державного агентства з питань електронного урядування України, Офісу ефективного регулювання, IDLO, TAPAS, урядово-громадської ініціативи «Разом проти корупції» та Конфедерації будівельників України.

Заступник Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Лев Парцхаладзе:

«Від того, наскільки прозоро та відкрито здійснюється діяльність у будівництві, залежить якість робіт, залучення нових інвестицій і розвиток галузі загалом. Тому, аби унеможливити будь-які зловживання та корупційні прояви у будівництві, було створено робочу групу, яка займатиметься питаннями реформування системи держархбудконтролю. Зокрема, шляхом впровадження електронних сервісів, що унеможливить біганину від одного чиновника до іншого. Всі питання обговорюватимемо публічно і відкрито, і кожен зможе долучитися до участі».

На першому засіданні робочої групи було обговорено та напрацьовано низку питань, які потребують першочергового вирішення, а саме:

- роз'єднання функцій контролю та адміністративної послуги за допомогою Технологічної картки видачі дозвільних документів на будівництво;

- автоматизація подачі заяв на отримання дозвільних документів для будівництва об'єктів із значними та середніми класами наслідків (СС3, СС2);
- підключення до електронного кабінету ДАБІ місцевих органів влади, ЦНАП та інших реєстрів;
- посилення відповідальності осіб, які підписують дозвіл на виконання будівельних робіт та інші питання (*Мінрегіон створив робочу групу з реформування системи архітектурно-будівельного контролю // <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/minregion-stvoriv-robochu-grupu-z-reformuvannya-sistemi-arhitekturno-budivelnogo-kontrolyu>. – 2019. – 06.02).*

Лідери думок із різних регіонів України та з-за кордону зібралися на головній арені країни, в НСК «Олімпійський», щоб вирішити проблемні питання міст та знайти найкращих партнерів для реалізації проектів і надання послуг.

Такий захід, організований Фондом розвитку міст, Академією публічно-приватного партнерства та ArdanaConsultants, відбувся в Україні вперше, зазначив співорганізатор форуму – радник першого віце-прем'єр-міністра України з питань розвитку інфраструктури міст, смарт-сіті, ІТ-інфраструктури та проектів державно-приватного партнерства, голова правління ГО «Фонд розвитку міст» Володимир Пірус.

– Ми зібрали 140 спікерів з 30 країн, які мають досвід успішної практики трансформації своїх міст у «розумні», «сталі». Вони готові поділитися ним з тими, хто зацікавлений використати у своїй діяльності найкращі світові напрацювання. «SmartCity» – це не лише комплекс ІТ-технологій, це розумний спосіб життя загалом, а також управління міською інфраструктурою, зокрема, транспортною, інженерною, безпековою, екологічною. Це також електронне урядування та інші заходи, спрямовані на покращення міського середовища в різних сферах життя. Головна ж мета всього комплексу заходів – підвищення безпеки, комфорту проживання та якості життя для мешканців міст.

Згідно зі звітом McKinseyCentreforgovernment, який провів дослідження у 15 провідних містах світу, орієнтовно 60 сучасних рішень для побудови розумних міст безпосередньо впливають на якість життя і дають змогу на 8-10 % знизити смертність, на 20-35 % підвищити реагування на надзвичайні ситуації, на 15-20 % скоротити час у дорозі на роботу. Водночас вони дають можливість на 8-15 % знизити захворюваність жителів мегаполісів та позитивно вплинути на глобальну світову проблему – знизити на 10-15 % викиди парникових газів.

У Барселоні, яка вважається одним із найрозумніших міст світу, щорічно відбувається Світовий ЕКСПО-конгрес BusinessforSmartCities за участі понад двадцяти тисяч відвідувачів з усіх куточків світу.

– Ініціюючи проведення першого Міжнародного ЕКСПО-конгресу «Бізнес для Розумних Міст» у Києві, ми ставили перед собою конкретну мету – зробити столицю України головним інноваційним центром для Східної

Європи та країн Азії. За відгуками учасників конгресу, перший конкретний крок у цьому напрямі виявився вдалим. Тепер плануємо організовувати таку подію щорічно, залучати до участі в цьому міжнародному форумі якомога ширше коло представників зарубіжних країн.

У конгресі взяли участь представники уряду та бізнесу України, а також міжнародні експерти з питань розвитку міст та перетворення їх на SmartCity, зокрема: Степан Кубів – міністр економічного розвитку та торгівлі – перший віце-прем'єр міністр України, Дмитро Давтян – заступник голови Київської міської державної адміністрації, Джорді Хереу – президент IdenCity, мер Барселони у 2006-2011pp, Карі Айна Ейк – генеральний секретар Організації міжнародних економічних відносин – OiER, співзасновник та координатор OiER Програми об'єднаних розумних міст USC (Австрія), Артем Ліс – головний редактор проекту BBCWorldService 2020, Епі Людвик Некай – засновник та керівник CrowdsourcingWeek (Сінгапур), Др. Ірфан Аль Хасані – економічний експерт Офісу конкурентоспроможності департаменту економічного розвитку Дубаї (DED) та багато інших (*Юрій Василенко Українські міста стануть розумними // <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ukrayinski-mista-stanut-rozumnimi>. – 2019. – 05.02).*

Територіальні органи Держпродспоживслужби впродовж піврічного строку повинні перейти на електронний документообіг. Таке завдання поставив Голова Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів Володимир Лапа перед начальниками головних управлінь під час колегії Держпродспоживслужби за підсумками 2018 року.

«Зараз ми передаємо всім головним управлінням Держпродспоживслужби в областях і місті Києві та регіональним службам державного ветеринарно-санітарного контролю й нагляду на державному кордоні та транспорті відповідне технічне обладнання і необхідну кількість ліцензій для провадження діяльності через систему електронного документообігу. Завдання керівників – належним чином організувати процес та забезпечити участь персоналу у навчаннях, щоб ця система повною мірою запрацювала уже через півроку».

Впродовж першого кварталу поточного року територіальні органи повинні відпрацювати систему електронного документообігу в тестовому режимі таким чином, щоб до липня 2019 року всі процеси створення, відправлення, передавання, одержання, оброблення, використання і зберігання електронних документів та копій паперових документів в електронному вигляді були об'єднані з системою електронного документообігу центрального апарату Держпродспоживслужби.

Паралельно ведеться робота над інтеграцією електронної системи документообігу Держпродспоживслужби з системою електронної взаємодії центральних органів виконавчої влади.

Зазначимо, що з метою формування і виконання Національної програми інформатизації Уряд своїм розпорядженням від 20 червня 2018 р. № 421 через Державне агентство з питань електронного урядування виділило кошти для впровадження системи електронного документообігу в ряді центральних органів виконавчої влади, в тому числі й у Держпродспоживслужбі *(Тероргани Держпродспоживслужби за півроку перейдуть на електронний документообіг // <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/terorgani-derzhprodspozhivsluzhbi-za-pivroku-perejdut-na-elektronnij-dokumentooobig>. – 2019. – 01.02).*

Регіональні ініціативи

22 лютого, до Міжнародної хартії відкритих даних приєдналось ще 4 міста України зокрема, Івано-Франківськ.

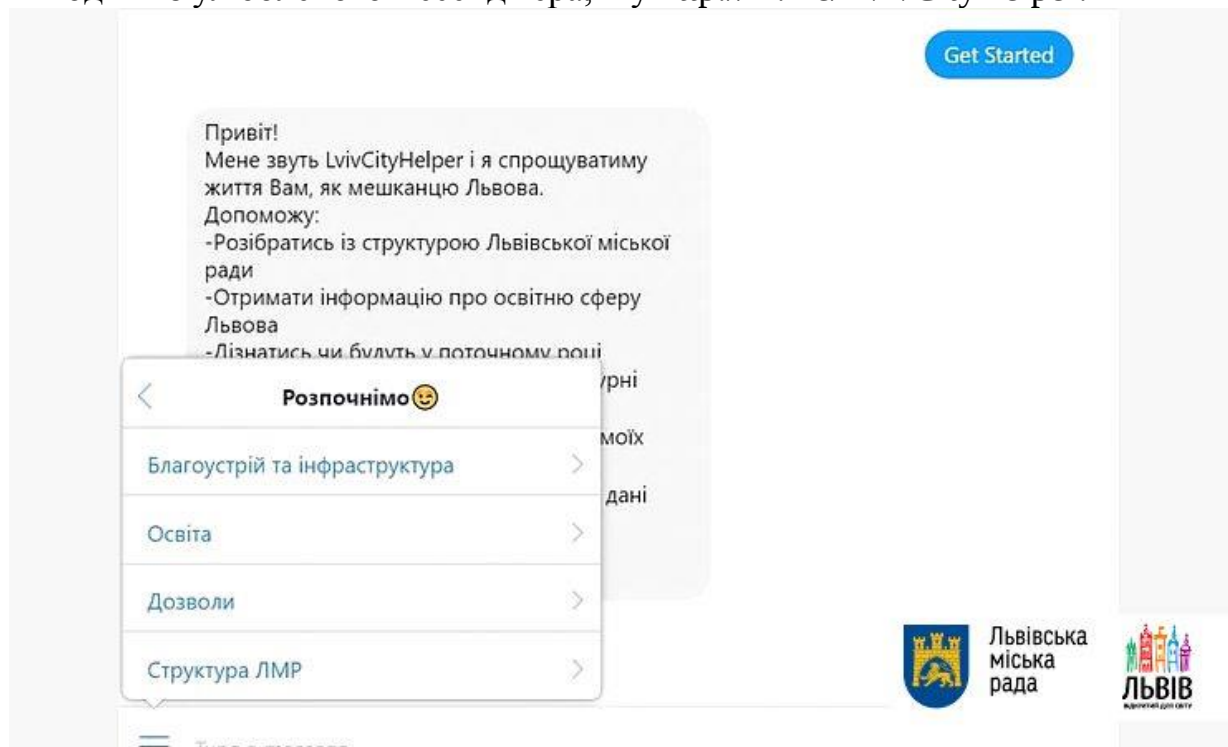

Експерт з е-урядування, перший заступник голови Державного агентства з питань електронного урядування України Олексій Вискуб:

«Впевнений, що саме ці міста стануть драйверами наступної хвилі розвитку відкритих даних на місцевому рівні. Тепер в Україні вже 9 міст, що приєднались до Хартії та розвивають сферу відкритих даних».

(Застава Максим Франківськ і ще три українські міста приєднали до Міжнародної хартії відкритих даних // <https://galka.if.ua/frankivsk-i-shhe-tri-ukrainski-mista-p>. – 2019. – 22.02).

Оцінити переваги чат-бота у Telegram від початку запуску проекту уже встигли майже 1500 унікальних користувачів. А відтепер отримувати користь від відкритих даних мешканцям Львова стало ще простіше: як і було заплановано, користувачі Facebook можуть користуватись чат-ботом, не виходячи з улюбленого месенджера, – у <http://m.me/LvivCityHelper>.

Також зазнав змін і сам функціонал чат-бота: команда сектору відкритих даних ЛКП «Міський центр інформаційних технологій» створила нові набори даних, у зв'язку із чим було змінено структуру головного меню. У розділі «Благоустрій та інфраструктура» мешканці тепер можуть дізнатись не лише про ремонтні роботи у місті, на які було виділено кошти з бюджету у 2018 році, а й скористатись новими доданими функціями – оперативно глянути, коли до конкретної зупинки прибуде громадський транспорт, та довідатись про організації, на які покладено функції обслуговування житлового будинку.

Інформація про громадський транспорт

Використавши API системи відслідковування місця розташування міського громадського транспорту в реальному часі, чат-бот повідомляє

інформацію про прогнозований час прибуття громадського транспорту до зупинки. Користувачу достатньо ввести код зупинки, інформація за якою його цікавить (код кожної зупинки позначений на спеціально встановленому знаку на кожній зупинці громадського транспорту). Такий спосіб отримання інформації про прибуття громадського транспорту запропонований як альтернатива мобільним аплікаціям або можливості надсилання смс-повідомлення з кодом зупинки на короткий номер телефону, закріпленого за ЛКП «Львівавтодор», у відповідь на яке можна отримати графік руху за цією зупинкою. Такі сервіси (мобільні додатки та смс-повідомлення) були запроваджені у Львові раніше підпорядкованим ЛМР комунальним підприємством та низкою приватних ініціатив розробників.

Інформація про обслуговування житлових будинків

Вказавши конкретну адресу (назву вулиці та номер будинку), користувач отримує інформацію щодо того, хто забезпечує обслуговування житлового будинку за нею: об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, львівське комунальне підприємство, приналежність до приватного сектору забудови. У тому разі, якщо обслуговуванням будинку займається львівське комунальне підприємство, чат-бот надає додаткову інформацію щодо адреси розташування ЛКП, а також контактний номер телефону гарячої лінії ЛКП. Варто зауважити, що у Львові триває списання багатоквартирних будинків комунальної власності з балансу ЛКП, і з результатами цього процесу можна ознайомитись на Порталі відкритих даних Львова.

У розділі «Дозволи» користувач може ознайомитись із реєстром містобудівних умов та обмежень (ввівши назву вулиці, мешканець отримує інформацію щодо об'єктів будівництва на цій вулиці, які отримали погодження від Львівської міської ради) і перевірити, чи законно розміщений літній майданчик за певною адресою. Окрім того, в чат-боті можна легко відшукати інформацію про структурні підрозділи Львівської міської ради, дізнатись території обслуговування комунальних шкіл міста, перелік закладів дошкільної, шкільної та позашкільної освіти. Також всі вищезгадані набори даних оприлюднені на Порталі відкритих даних Львова.

Уже незабаром команда проекту LvivCityHelper bot додасть офіційно затверджені графіки руху громадського транспорту Львова та бюджети комунальних шкіл і оновить інформацію щодо титульних списків на 2019 рік (*LvivCityHelper bot відтепер показує, коли транспорт прибуде до зупинки, і працює також у Facebook messenger // <https://city-adm.lviv.ua/news/city/lviv-changes/260909-lvivcityhelper-bot-vidteper-pokazuie-koly-transport-prybude-do-zupynky-i-pratsiuie-takozh-u-facebook-messenger>. – 2019. – 06.02).*

Експертний погляд

Іван Хілобок, керівник групи реформування державного управління Офісу реформ КМУ:

Ключова ідея реформи держуправління – це побудова сучасної, цифрової та сервісно-орієнтованої держави.

На практиці це означає розбудову сильних державних інституцій, підготовку якісних урядових рішень, формування професійної державної служби, запровадження електронного урядування та надання зручних послуг громадянам.

Реалізація багатьох реформ, які потрібні для економічного розвитку, залучення інвестицій та створення робочих місць по всій країні, залежить від спроможності державного апарату розробляти та впроваджувати ефективну політику («polісу»), мінімізуючи адміністративне навантаження на підприємців.

Сучасне державне управління також є ключовим елементом у побудові довіри громадян до держави, у тому числі завдяки наданню якісних та доступних публічних послуг на рівні не гірше приватного сектору.

Спроможна бюрократія – необхідний, хоч і не достатній фундамент для реалізації всіх важливих для українців реформ, запорука успішності та конкурентоздатності будь-якої держави.

Реформа держуправління розпочалася у 2016 році із запровадження нового закону «Про державну службу» та прийняття комплексної Стратегії на 5 років, які були позитивно оцінені європейськими експертами та посадовцями, внаслідок чого Україна вже отримала десятки мільйонів євро фінансової допомоги.

Підзвітне державне управління – це важлива передумова євроінтеграційного курсу України, без якої неможливо побудувати сильну демократичну державу.

Європейський Союз продовжує підтримувати реформу держуправління, надаючи значну експертну, технічну та фінансову допомогу та включаючи її в перелік нечисленних успішних реформ в Україні.

У 2018 році місія OECD/SIGMA вперше провела масштабну оцінку системи державного управління України, оцінюючи не стільки прогрес у реформуванні, скільки поточний стан всієї державної машини. Оцінювали навіть сфери, що не входять до стратегії, наприклад, парламентський контроль та адміністративні спори.

Експерти ЄС дослідили проблеми, їх причини та підготували комплексні рекомендації для подальшої розбудови європейської системи державного управління в Україні.

На основі оцінки та рекомендацій європейських експертів, а також аналізу вже отриманого досвіду за 2,5 роки реформування, було оновлено Стратегію реформування держуправління.

Чому це важливо? Сучасний світ змінюється занадто швидко. Переосмислення стратегій та перегляд планів – це вимога часу, прояв відповідальності та бажання дійсно вирішувати проблеми, а не ховатися за черговим важливим документом.

У яких сферах державного управління очікувати подальших змін?

Усі чотири напрями та цілі Стратегії не є відокремленими, а взаємно доповнюють один одного. Наприклад, якісні проекти урядових рішень не можуть бути підготовлені слабкими та неефективними державними службовцями.

Або надання послуг, орієнтованих на громадян, неможливе без ефективних процесів в самих держорганах.

Забезпечення сталого розвитку країни може відбуватися тільки в прозорому, відкритому та підзвітному державному апараті.

Якісні урядові рішення

Зробити урядові рішення обґрунтованими та скоординованими, а процеси їх підготовки відкритими та прогнозованими – це одне з найважливіших завдань реформи.

Потрібно нарешті замінити практику «гасіння пожеж» на довгострокове планування розвитку держави.

Україна вже перейшла до трирічного бюджетного планування. Далі необхідно продовжувати розвивати спроможність до стратегічного планування та формування державної політики, а саме:

- планувати на довгострокову (5-10 років) перспективу, забезпечуючи чіткий зв'язок між різними стратегічними документами в державі;
- розробляти проекти рішень завчасно та прозоро, відкрито залучаючи зацікавлені сторони до їх підготовки;
- ухвалювати тільки обґрунтовані рішення – на основі якісного аналізу, фінансових можливостей держави, з урахуванням впливу на різних стейкхолдерів.

Професійна державна служба

Створення ефективної та доброчесної державної служби, яка буде працювати на результат та захищати суспільні інтереси, – нелегке та довготривале завдання навіть для успішних західних країн. Канада витратила на це 15 років, а Швеція – майже 40 років.

В Україні особливо складно змінити культуру державної служби з підходу «в межах та спосіб» (див. Ст.19 Конституції України «посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України») на принципи «належного врядування».

Саме тому новим пунктом Стратегії стало формування організаційної культури на основі цінностей нової державної служби – досягнення результатів, відповідальність, інноваційність, відкритість комунікацій та філософії служіння.

Для перетворення держави на конкурентного роботодавця, крім культурних трансформацій, потрібно впровадити найкращі практики управління людськими ресурсами, що використовуються в сучасних організаціях, від бізнесу до публічного сектору.

Фактично це означає впровадження сучасного HR циклу на державній службі – від рекрутингу, навчання, мотивації до оцінювання результатів, відповідальності та припинення служби. **Ключові завдання наступні:**

1) Єдина електронна система управління людськими ресурсами (HRMIS)

Державні органи зможуть працювати в єдиній IT системі, що об'єднає інформацію про структуру та штатний розпис, посади державної служби, особові справи державних службовців, нарахування і оплату праці, відпустки, кар'єрні досягнення, професійну компетентність та навчання.

Це надзвичайно важливий крок до ефективної та прозорої держслужби.

У лютому цього року, за тендерними процедурами Світового Банку, вже було обрано постачальника такої системи – ТОВ «IQusion IT».

Упровадження буде тривати приблизно два роки в більш ніж 50-ти державних органах.

2) Сучасний рекрутинг

Мова йде про удосконалення конкурсів на державну службу як для кандидатів, так і для конкурсних комісій.

Зокрема, на базі Національного агентства з питань державної служби вже створено Центр оцінювання кандидатів, де спочатку можна буде проходити тестування на аналітичні, вербальні та математичні здібності, а потім централізувати інші етапи конкурсу.

Крім цього, портал career.gov.ua буде розширено на всі вакансії в міністерствах, а потім і в інших державних органах.

Окремим і складним завданням є проведення інформаційних кампаній по залученню професіоналів і збільшенню престижу та інтересу до державної служби.

3) Професійне навчання та розвиток навичок необхідних в сучасному світі

Реформа передбачає відкриття ринку навчальних послуг, що розширить можливості та швидко адаптацію навчання до реальних потреб держслужби, включаючи лідерство, інновації та сучасні підходи до прийняття управлінських рішень.

Підзвітні органи державної влади

У цій сфері особливо важливо подолати «ефект фортець», коли кожне міністерство та агентство є незалежним органом зі статусом окремої юридичної особи.

Іноді вони навіть судяться одне з одним, що є абсурдним з точки зору європейської практики, не кажучи вже про витрати на адміністрування кожного окремого органу замість централізації та оптимізації наскрізних функцій.

У рамках забезпечення підзвітності, насамперед, мова йде про реорганізацію системи органів виконавчої влади таким чином, щоб досягти максимально чіткого розподілу сфер відповідальності кожного державного органу і посадовця та уникнути дублювання чи перетину їх компетенцій.

Необхідно запровадити сучасні підходи делегування повноважень для зменшення «мікроменеджменту» та підвищення відповідальності кожного окремого органу та його керівника.

В оновленій Стратегії більше уваги приділяється і вдосконаленню вільного доступу до публічної інформації.

Важливо подавати інформацію про органи виконавчої влади та їх діяльність у зручній формі та зрозумілою мовою.

Інформація на веб-сайтах міністерств та інших органів, включаючи річні плани, бюджети, звіти тощо, повинна орієнтуватися на користувача, розміщуватися вчасно і у максимально зручній формі.

Інформування громадськості має бути не одностороннім рухом, а двосторонньою комунікацією, де громадянина завжди чують.

Якісні та доступні публічні послуги

У спілкуванні держави та громадянина держави має ставати менше, а громадянина більше.

Саме тому у фокусі Стратегії «діджиталізація» всіх процесів державного управління, підвищення якості адміністративних послуг в ЦНАП, надання більшої кількості онлайн послуг.

Окремим важливим пріоритетом є запровадження єдиної зручної для громадян процедури взаємодії з державними органами шляхом прийняття революційного для України закону про адміністративну процедуру.

Новим завданням стратегії стало створення сучасного ІТ-хабу – Центру компетенцій у сфері електронного урядування, що дозволить посилити координацію та сконцентрувати найсучасніші ідеї та розробки для діджиталізації державного сектору.

Е-урядування – ключ до реформ в Україні, потужний інструмент цифровізації та критично важливий елемент підвищення інституційної спроможності державних органів.

З одного боку, це оптимізація внутрішніх процесів та збільшення ефективності роботи держуправління, з іншого – нова якість та зручна взаємодія громадян та бізнесу з державою.

Дуже важливо розуміти, що впровадження е-урядування – це не питання «hard» чи «soft», це перш за все правильне регулювання ключових питань сучасної «діджиталізації», що стоять на глобальному порядку денному: електронна ідентифікація, захист та обробка персональних даних, електронна демократія та інші.

Оцінка OECD/SIGMA та оновлена Стратегія – це важливі кроки для подальшої розбудови в Україні ефективної публічної адміністрації, що відповідає європейським принципам належного врядування.

Але треба розуміти, що реформа виконавчої влади, Кабміну та міністерств, не може бути успішною без синхронного реформування парламенту та якісного законотворчого процесу. Це як дві півкулі головного мозку країни.

Крім того, увага до інституційних реформ у період виборів стрімко падає як в Україні, так і в інших державах.

Тому що інституційні зміни, на жаль, не приносять швидких та зрозумілих політичних результатів.

У будь-якому випадку подальші результати реформи залежатимуть від спільної роботи та реальних практичних кроків ключових політичних гравців, міжнародних партнерів та громадських організацій. Жоден з них не зможе самотужки провести якісне реформування системи державного управління. Тож успіх реформи за командною грою (*Ремонт української бюрократії* // <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/02/27/645664>. – 2019. – 27.02).

21 февраля в Эстонии началось электронное голосование на выборах в парламент страны. Фокус разбирался, как используют блокчейн-технологии в Прибалтике и что нужно сделать в Украине, чтобы прийти к электронному голосованию.

С начала года в разделе «Личный кабинет» на сайте Государственного реестра избирателей Украины работает пять обновленных сервисов: «проверка включения», «поиск участка», «мои выборы», «открытые данные», «обратная связь». С их помощью пользователи могут получить ответы на интересующие вопросы о предстоящих выборах, познакомиться со списком избирателей, найти свой избирательный участок и проверить корректность записи своих персональных данных. Однако сервис позволяет проверить наличие в базе данных не более десяти фамилий с одного адреса электронной почты.

Фокус спрашивает **руководителя службы, распорядителя Государственного реестра избирателей Александра Стельмаха**, можно ли считать перечисленные выше новшества первым шагом к онлайн-голосованию, и получает категоричный ответ: «Еще слишком рано рассматривать обновления в «Личном кабинете» как переход к системе электронных выборов. *Электронное голосование – иной процесс, требующий особого подхода.* Для начала нам нужна критическая масса людей, которая бы поверила в электронное голосование. Только в таком случае оно сможет стать реальностью. А для публичности функционирование «Личного кабинета избирателя» крайне важно».

Подготовительные работы

В апреле 2017 года Кабинет министров одобрил Концепцию электронной демократии в Украине и плана мероприятий по ее реализации на 2018 год. Внедрение электронных выборов упоминается только в третьем пункте: осенью 2018-го Министерство юстиции и Государственное агентство

по вопросам электронного правительства должны были подать на рассмотрение правительства проект нормативно-правового акта по внесению изменений в постановление от 3 ноября 2010 года №996 «Об обеспечении участия общественности в формировании и реализации государственной политики», в частности, в части проведения электронного голосования во время выборов председателей общественных советов при органах исполнительной власти».

Остальные пункты больше касаются усовершенствования механизма подачи электронных петиций, создания нормативно-правовых мер для функционирования электронных информационных ресурсов органов государственной власти.

«Законопроект об электронном подсчете голосов создан, но мы понимаем, что сейчас еще не время внедрять его в жизнь»

Яника Мерило, эксперт Госагентства по вопросам электронного правительства:

Годом ранее, в 2016-м, 37 народных депутатов зарегистрировали в Верховной Раде законопроект № 4404 о внедрении электронных протоколов и электронного подсчета голосов во время выборов («О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно электронного избирательного процесса». – Фокус). Предлагаемые нормы позволили бы членам избиркомов иметь электронную цифровую подпись для оформления Е-протоколов, автоматизировать процесс заполнения и обработки таких протоколов, их печать на сайте Центризбиркома в открытом доступе. Но дальше регистрации документа дело не сдвинулось.

«Законопроект об электронном подсчете голосов создан, но мы понимаем, что сейчас еще не время внедрять его в жизнь. Мы постепенно будем идти к тому, чтобы без привязки ко времени можно было бы голосовать электронным путем. Лучше быть на 100 % уверенным в безопасности и надежности работы системы, лучше дойти до электронных выборов постепенно, анализируя каждый шаг».

Бывший председатель правления Комитета избирателей Украины, депутат Верховной Рады Александр Черненко также не видит прямой связи между «личным кабинетом избирателя» и дистанционной моделью голосования. «Если мы говорим об электронном голосовании, то всем избирателям нужно иметь свою собственную электронную подпись, ID-номер, чип, необходимый не только для голосования, но и для медицинского страхования, устройства на работу. В Эстонии все начиналось с электронных сервисов. А у нас даже налоговый номер есть не у всех граждан. Поэтому, для того чтобы прийти к электронному голосованию, нам нужно максимально оцифровать все возможные сервисы оказания услуг».

Он также считает преждевременным принятие закона №4404. «Все нужно делать постепенно, а не резкими изменениями. Но главное, что необходимо для электронного голосования, – это доверие к избирательному процессу. Даже если мы проведем идеальные электронные выборы, тот, кто

проиграет, все равно будет заявлять о вмешательстве извне. А проверить этот факт проблематично. Электронное голосование технически сделать несложно, но для этого должен быть серьезный уровень цифровой грамотности».

Председатель парламентского комитета по вопросам информатизации и связи Александр Данченко более категоричен.

«Я бы не называл «личный кабинет избирателя» переходом к электронным выборам. В таком виде он несистемный. Мы в комитете детально изучали этот вопрос, но так и не смогли найти аргументов, чтобы назвать это шагом к электронным выборам. Проблема, с которой нужно начинать, – реформа реестров в Украине в целом. Реестры не связаны между собой, они не электронные. Из-за этого возникают манипуляции во всем. Первый шаг на пути к решению проблемы пока что не сделан – законопроект №8602 «О публичных электронных реестрах» не принят. До тех пор, пока реестры не станут электронными и не будут связаны между собой, нельзя о чем-то говорить.

Для перехода на «честную и прозрачную систему волеизъявления» следует прежде всего принять Избирательный кодекс

Это первый шаг. Второй – создание электронного текстового обеспечения, проведение высокоскоростных каналов связи. К сожалению, нам еще рано говорить об электронном избирательном процессе. Но электронные выборы Украине нужны. Они разрешат проблему явки и уменьшат возможности манипуляций голосами – человек делает выбор у себя дома самостоятельно».

А первый заместитель председателя парламентского главы комитета по вопросам правовой политики и правосудия Леонид Емец убежден, что для перехода на «честную и прозрачную систему волеизъявления» следует прежде всего принять Избирательный кодекс. «Если у нас будет продолжаться ситуация с искажением результатов волеизъявления, когда коррупционное меньшинство просто покупает себе результат, то электронное голосование не поможет. Нам нужен честный результат, для того чтобы изменить систему выборов. Электронное голосование – это уже технический момент», – говорит Фокусу Емец.

Новинки технологии

Существует несколько видов электронного голосования. Для примера рассмотрим технологию блокчейн с использованием криптографии для обработки больших объемов информации за короткий промежуток времени. В электронных выборах с использованием блокчейна особое значение имеет ID-карта со встроенным чипом. Эстонское государство выдает такой документ, равносильный по значимости паспорту, каждому гражданину, имеющему право голоса на выборах. Для того чтобы принять участие в голосовании, необходимо вставить ID-карту в специальный считыватель карт, зайти на сайт избирательной комиссии, скачать программу избирателя,

ввести первый пароль для идентификации личности, проголосовать, а затем ввести второй пароль для подтверждения своего выбора.

Електронное предварительное голосование в уездных центрах по выборам в парламент Эстонии прошло 21 февраля. На сайте Рийгикогу (государственное собрание, высший представительный и законодательный орган власти, избирающий президента и формирующий правительство. – Фокус) сообщается, что выборы в парламент завершатся 3 марта. 5 февраля началась рассылка карт избирателя с информацией о времени проведения парламентских выборов и об избирательном участке, где в воскресенье, 3 марта, сможет проголосовать каждый избиратель. На этом же сайте в разделе статистика отображаются все данные о проведении общенациональных и местных выборов: общее количество избирателей, явка на выборы, количество проголосовавших дистанционно. Так, например, в марте 2017 года во время выборов в местные советы из 1 100 647 всех избирателей метод электронного голосования предпочли 186 034 гражданина Эстонии.

Средства защиты

Первая масштабная кибератака в мире была осуществлена хакерами из РФ против Эстонии в апреле 2007 года для дискредитации электронного правительства страны

Впервые такая форма голосования использовалась в Эстонии на выборах в органы местного самоуправления в 2005 году. Тогда более девяти тысяч избирателей (1,9 %) голосовали через интернет. Осенью 2009-го этот показатель вырос до 104 тыс. человек (15,8 %). А во время выборов в Рийгикогу 2011 года в электронном голосовании приняло участие более 140 тысяч эстонцев.

О нюансах электронных выборов в этой стране рассказывает **эксперт Госагентства по вопросам электронного правительства, гражданка Эстонии Яника Мерило**. Она отмечает, что во время выборов в 2017 году 4 % избирателей голосовали из-за границы, из 115 разных стран. «Электронное голосование дает возможность голосовать независимо от того, в какой стране находится гражданин Эстонии. В Эстонии можно голосовать через ID-карту или через мобильный ID. В 2017 году 24 % избирателей проголосовали через мобильный ID, а 72 % – ID-картой», – утверждает эксперт.

Мерило объясняет, почему в Эстонии не существует проблемы с возможной фальсификацией на выборах: «Избиратель не будет передавать кому-то свою ID-карту с внесенными в нее данными о банковских счетах, имуществе, справках».

Кроме того, *в Эстонии функционирует не Государственный реестр избирателей, как в Украине, а Единый демографический реестр с полными данными о каждом гражданине*. «Такой подход сводит на нет все фальсификации, ведь информация меняется в режиме онлайн моментально, – отмечает Мерило. – В Украине одним из самых точных считается Государственный реестр избирателей. Но проблема в том, что он в реальном

времени не взаимодействует с другими реестрами. Из-за этого могут возникать вопросы относительно точности, актуальности данных об избирателях».

Отдельно Мерило заостряет внимание на том, что первая масштабная кибератака в мире была осуществлена хакерами из РФ против Эстонии в апреле 2007 года для дискредитации электронного правительства страны. «С тех пор каждый раз фиксировались попытки взломать электронные системы, но ни разу хакерам не удалось поменять ни единого голоса избирателя. Эстония смогла надежно построить информационную систему. Сейчас она занимает первое место в мире по уровню кибербезопасности. В 2007 году здесь создан центр кибербезопасности НАТО, – делится подробностями с Фокусом эксперт. – В Украине есть хорошие специалисты в сфере IT, но система кибербезопасности развита недостаточно. Сейчас Украина не готова к электронному голосованию. Прежде всего потому, что нет уверенности, что ID-карта не будет передана кому-то; в стране нет технического оборудования – программного обеспечения – для голосования, нет демографического реестра. К слову, Эстония – единственная страна в мире, где можно проголосовать через интернет. Большинство стран, даже тех, где уровень кибербезопасности намного выше, чем в Украине, к этому еще не готово. Но есть и другие этапы электронной демократии, например, электронный подсчет голосов на избирательном участке либо публикация протоколов. Такие эксперименты проводились в 2015 году во время выборов мэра Львова и в 2017-м – во время довыборов в местный совет Днепра. Мы, группа волонтеров, совместно с общественным союзом «Электронная демократия» сделали параллельно с ЦИКом публикацию протоколов и явки. В итоге мы быстрее, чем Центризбирком, показывали реальные результаты».

Приверженность классике

Успешным примером перехода к Е-демократии в Украине считается наличие единой информационно-аналитической системы «Выборы»

Система электронного голосования уже внедрена в США, Канаде, Бразилии, Индии, Бельгии, Австралии, Эстонии, Южной Корее.

Такие страны, как Великобритания, Испания, Португалия, Италия, Швейцария, Россия, Япония, Китай и Казахстан проводят эксперименты для предстоящего перехода на электронные выборы. А Татарстан в сентябре 2014-го перед выборами нового состава Госсовета провел эксперимент, установив в республике на 167 избирательных участках комплексы электронного голосования (КЭГ). Каждый избиратель получал на участке одноразовый электронный ключ.

Швейцария израсходовала на проект электронного голосования 15 млн швейцарских франков. Тестирование системы E-voting происходило в городе Цуг в июне 2018 года. В рамках системы, основанной на технологии блокчейн (принцип шифрования позволял обеспечить анонимность каждого голоса), каждому гражданину приписывался цифровой ID.

Финляндия, напротив, вернулась к традиционному методу голосования. С 2009 года в Германии электронное голосование запрещено решением Федерального Конституционного суда «из-за недостаточной степени прозрачности». А с 2014-го Норвегия официально отказалась выводить на законодательный уровень модель проведения электронных выборов. Здесь после тестирования системы во время выборов в 2011 и 2013 годах была подвергнута критике система шифрования, используемая для передачи через интернет информации об отданном голосе. Франция отказалась проводить электронное голосование в 2017 году перед парламентскими выборами из-за высокого уровня киберугроз.

Успешным примером перехода к Е-демократии в Украине считается наличие единой информационно-аналитической системы «Выборы», которая обеспечивает информатизацию процессов, связанных с подготовкой и проведением выборов, а также автоматизированной информационно-телекоммуникационной системы «Государственный реестр избирателей», созданной для обеспечения государственного учета избирателей и составления их списков (*Екатерина Мацегора Бег на длинную дистанцию. Как скоро Украина придет к электронному голосованию на выборах // <https://focus.ua/politics/421848-beg-na-dlinnuyu-distanciuyu-kak-skoro-ukraina-pridet-k-elektronnomu-golosovaniyu-na-vyborax.html>. – 2019. – 26.02).*

Іван Лахтіонов, координатор DoZorro, Transparency International Ukraine:

Трансперенсі Інтернешнл Україна продовжує впроваджувати у ключові державні сфери принципи прозорості та підзвітності.

Наш проект «Prozorro.Продажі» та однойменна електронна торгова система приносять неабиякі результати та наповнюють бюджет коштами.

Це вже третя, після ProZorro та E-Health, створена ТІ Україна онлайн-система, яка була передана державі з метою зменшення корупції у ключових для країни сферах.

Електронна система Prozorro.Продажі складається з двох умовних напрямків. Кожен з них має свою базу даних та підпорядкований різним органам.

Перший напрям – це продаж активів збанкрутілих банків, яким займається Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Другий – мала приватизація, за яку відповідає Міністерство економічного розвитку.

Ці пілотні проекти після тестування та впровадження мають бути повністю передані державі разом із електронною системою та базами даних.

Щодо першого напрямку роботи, то у 2016 році Мінекономрозвитку, Національний Банк України, Фонд гарантування вкладів та Трансперенсі Інтернешнл Україна уклали меморандум щодо намірів співпраці.

Мова йшла про побудову в Україні прозорої та ефективної системи реалізації активів неплатоспроможних банків та банків, що ліквідуються.

Документ передбачав, що ТІ Україна має створити електронну торгову систему для продажу майна банків-банкрутів та забезпечувати її підтримку. І ми це успішно зробили.

За три роки функціонування пілотного проекту майна та активів збанкрутілих банків вдалося продати на 11 млрд грн.

Понад 7,6 тисяч учасників змогли взяти участь в аукціонах. Працюють понад 40 електронних майданчиків.

Ці цифри є показником довіри до системи, яка забезпечує рівні правила гри для учасників, прозору конкуренцію та можливість формування ринкових цін на аукціонах.

Саме центральну базу даних ProZorro.Продажі, яка відповідає за продаж таких активів, ми й передали Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Адміністрування системи Фонд поклав на державне підприємство «Прозорро.Продажі».

ТІ Україна перестала бути власником системи. Але наша робота не закінчується, ми продовжуємо здійснювати громадський нагляд за всіма процесами, що будуть відбуватися довкола продажу майна банків.

Ми дуже раді, що стоїмо у витоків цієї системи, яку раніше відзначили як один із найуспішніших антикорупційних стартапів у світі.

Принципи прозорості та підзвітності, які ми в неї закладали, уже дають цілком реальні плоди для нашого бюджету.

Окрім 11 млрд грн, які потрапили в державну скарбницю завдяки продажу активів неплатоспроможних банків через ProZorro.Продажі, нагадаю про другий напрямок – малу приватизацію.

Півроку використання ProZorro.Продажі дали можливість заробити ще додаткових 808 млн грн.

Реалізація пілотного проекту щодо малої приватизації регламентована постановою уряду. Пунктом №4 передбачено, що на період дії пілотного проекту адміністратором електронної торгової системи ProZorro.Продажі є Трансперенсі Інтернешнл Україна, яка володіє зазначеною системою та має передати її державі після завершення реалізації пілотного проекту.

Очікуємо передати цю частину системи Мінекономрозвитку вже навесні 2019 року.

Крім того, з 2018 року через ProZorro.Продажі почали продавати права оренди комунальної нерухомості, дозволи на користування надрами.

Ще Укрзалізниця почала здавати в оренду вантажні вагони та продавати металобрухт, а будь-яка комерційна компанія отримала змогу продати своє майно чи активи через систему ProZorro.Продажі.

Торік середня мінімальна ціна на аукціонах зросла на 21 %. Висока зацікавленість з боку державних та приватних компаній у використанні прозорої та зрозумілої системи в різних сферах свідчить про її успішність та визнання.

Prozorro, Prozorro.Продажі, E-Health – це системи, які нам вдалося побудувати з нуля, задля збільшення прозорості органів влади та запобігання корупції у сферах, де вона була повсюдною.

Ці системи також об'єднує одна річ – вони б ніколи не з'явилися, якби не спільна робота багатьох людей з громадськості, органів влади, бізнесу, міжнародних організацій та донорів.

Саме в такому партнерстві і вдається досягати результатів там, де ще кілька років тому вони б здавалися неможливими *(Від старту до реформи. ProZorro.Продажі переходять державі // <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/02/20/645441>. – 2019. – 20.02).*

Дарина Даниленко, керівник з комунікацій в «Опендатабот»:

Вже більше двох років я займаюся медійною складовою проекту «Опендатабот» – платформи для роботи з відкритими даними.

За цей час нам вдалося спостерігати за роботою колег, які роблять матеріали на основі відкритих даних, та й самі ми робити велику кількість сюжетів.

Одні з них ми умовно називали #зрада, інші – #перемога. Недавно окреслився новий, більш досконалий формат. Ми назвали його «журналістика впливу».

І для журналістики зради, і для журналістики впливу потрібні відкриті дані. Проте чи однаково вони ефективні?

Журналістика зради починається з виявлення негаразду. Це може бути проблема окремо взятої людини чи організації. Для журналіста важливо виявити, що щось відбулося незаконно, була вчинена якась махінація чи просто хтось заробив нечесні гроші. Відкриті дані – це один з можливих способів виявити аномалію.

Наприклад, активіст-антикорупціонер насправді заробляв на своїй діяльності, вимагаючи гроші. Заступник керівника СБУ отримав, ймовірно, незаконно, квартиру за 6 мільйонів. Харківський чиновник зареєстрував 154 однакові компанії.

Негаразди всюди. Саме ними харчується журналістика зради. Достатньо знайти один недолік, як невдовзі у вас з'явиться можливість побачити й інші.

Журналістика впливу починається з політичного рішення та його оцінки. Кожне політичне рішення має мету і наслідки. Саме це і стає підставою для журналістського розслідування.

У 2018 році боржників з виплати аліментів перестали випускати за кордон – чи знизилася їх кількість? В Україні безвізовий режим – чи стали українці більше мандрувати? В Україні з'явилися поліцейські – чи краще працює нова служба?

Можна відштовхуватися і від соціальної проблеми. Наприклад, українці не платять податки – які рішення на цю тему ухвалювалися, які з них були ефективними.

У журналістиці зради головним героєм стає зрадник. Це людина, недолік якої ми знайшли. Якщо продовжити копати, то зможемо знайти ще чимало підозрілих фактів. Наприклад, можна звернути увагу на те, у що одягнена дружина героя, на якій машині він їздить, у якій квартирі живе, і порівняти це з його декларацією.

Можна подивитися, у яких бізнесах він бенефіціар, виявити їх проблеми. Можливо, його компанії не сплачують податкові борги. Можливо, компанія співпрацює з політичними силами, якимись поганими чи російськими компаніями.

У журналістиці впливу ми оцінюємо професійну діяльність людини чи організації та її результативність. Головне питання, яке цікавить журналіста, – чи було рішення правильним, тобто наскільки професійно працює та чи інша людина. При цьому приватне життя людини лишається захищеним.

Експерти: підтверджую зраду чи оцінюють рішення

У журналістиці зради нам потрібні експерти, які зможуть підтвердити, що герой справді скоїв щось погане. Підійдуть також експерти з певних сфер права, які можуть вказати на незаконність дій, або ж просто свідки цієї ситуації.

У журналістиці впливу потрібні експерти з тих сфер діяльності, у яких ухвалювалося те чи інше рішення.

Якщо ми оцінюємо ефективність санкцій для боржників – потрібна людина, яка скаже, які санкції вплинули на ситуацію найбільше, який існує досвід вирішення аналогічних ситуацій в інших країнах, які підводні камені такого рішення. Якщо оцінюємо поліцейську реформу – потрібні експерти з прав людини.

Висновок: «усюди негаразди» чи «ми знаємо, як краще діяти»

Проблема журналістики зради у тому, що пошук негараздів не створює нічого нового і не відповідає на питання, що потрібно зробити. Якщо ми зловимо політика на корупції, це не вирішить проблему і не відповість на питання, кого слід вибрати.

У журналістиці впливу ми не оцінюємо людину, ми оцінюємо її діяльність. Якщо ми бачимо, що діяльність була успішною, реформа спрацювала, динаміка поліпшилася, ми автоматично зможемо зробити висновок і про самого політика. Якщо ж динаміка була поганою, то наступного разу його вибирати не слід.

Для інших політиків такий журналістський матеріал стає уроком: якщо рішення було правильним, його слід повторювати, якщо ні – політику слід переглядати.

Зараз у журналістів є достатньо інструментів для роботи. Кожен з них можна використати не лише для примноження негараздів, а й для того, щоб впливати на політичні рішення, ставати для них доказовою базою та допомагати владі ставати більш ефективною. Відкриті дані – чудовий інструмент для цього *(Відкриті дані: від журналістики зради до*

журналістики

впливу

//

<https://www.epravda.com.ua/columns/2019/02/13/645208>. – 2019. – 13.02).

6-го лютого, в Києві у Roachyna Event Hall провели Forum Digital. Процес цифрових змін в Україні набирає обертів. Під час проведення Forum Digital: цифрові інструменти для бізнесу експерти визначили основні тенденції діджиталізації вітчизняних компаній.

У рейтингу цифрової конкурентоздатності країн у 2018 році Україна піднялася на два пункти порівняно з 2017-м. Зараз наша країна посідає 58-му позицію серед 63-х держав, які пройшли індексацію, хоча ще торік була на 60-му місці.

Діджиталізація бізнесу в Україні прискорюється. Компанії починають впроваджувати цифрові інструменти. Ці сервіси стають ключовим пунктом, за яким успішні бізнеси на етапі розвитку відрізняються від тих, що втрачають довіру клієнтів і присутність на ринку. Про це йшлося на Forum Digital: цифрові інструменти для бізнесу 6 лютого в Києві. Спікери Форуму виокремили основні напрями цифрових змін бізнесу в Україні.

Розвиток хмарних сервісів

Проривом у цифрових технологіях стане те, що вартісні «монолітні» ІТ-рішення замінять на хмарні сервіси й системи, які взаємодіють між собою. В міру свого зростання компанії підключатимуться до більшої кількості таких інструментів і розширюватимуть цей набір – для спрощення та пришвидшення бізнес-процесів.

Екосистема замість окремих рішень

Ще один світовий тренд, який уже приходить в Україну, – розбудова екосистеми для клієнта. Коли всі необхідні користувачеві сервіси є на одній платформі й поєднані легким уніфікованим входом. Це дає змогу зручно й швидко вирішувати різноманітні завдання й оперативно реагувати на зміни.

Вважаю, що ніхто й ніколи не перейде на 100 % в онлайн, як і не буде 100 % офлайну: клієнтам потрібне і те, й інше вже зараз. Хтось хоче телефонувати у кол-центр і обговорювати деталі, комусь важливо замовити в один клік і отримати товар швидко без зайвих розмов. Важливо постійно розвиватися, щоб не відставати від свого клієнта, враховувати й передбачати його потреби. Тому ми будуємо екосистему технологічних рішень навколо покупців і підприємців на стику офлайну й онлайн, аби покращувати клієнтський досвід і нарощувати ринок

Цифровізація внутрішніх бізнес-процесів

Впровадження цифрових інструментів у процес реалізації товарів та послуг неможливо відділити від діджиталізації внутрішніх бізнес-процесів. Більшість компаній орієнтуються на зростання продажів і готові оперативно змінювати пов'язані з цим інструменти. Але в той же час трансформація внутрішніх бізнес-процесів не є пріоритетною, оскільки не несе швидкої й очевидної вигоди. Такий підхід суттєво сповільнює перехід бізнесу до технологічного майбутнього.

Як швидко цифрова культура компаній почне переважати в Україні, прогнозувати складно, але ми робимо все, щоб це відбулося швидше. Інвестуємо в технології, у навчання підприємців, взаємодіємо з державою, аби разом просувати цифрові інструменти для бізнесу. На прикладах наших клієнтів, які вже використовують торговельні майданчики для електронних закупівель і продажів та обмінюються документами онлайн, ми бачимо не тільки значну економію ресурсів, а й появу нових, ефективних бізнес-моделей

Цифрова трансформація, як і будь-який новий процес, не може дати миттєвого ефекту. Проте коли перший крок уже зроблений, кожен наступний робити легше. Освоївши діджитал-інструменти, оцінивши їхню зручність та ефективність, українських бізнес уже не хоче повертатися до попереднього досвіду. Навіть навпаки: чим більше процесів оцифровано, тим вищою є внутрішня потреба діджиталізувати ті, які залишилися (*Олександр Мамзуренко Forum Digital: бізнес в Україні готовий до цифрового прориву // <https://nachasi.com/2019/02/07/pidsumky-forum-digital-biznes-v-ukrayini-gotoviy-do-tsyfrovogo-proryvu>. – 2019. – 07.02).*

4 лютого у приміщенні Громадського ресторану Urban Space 500 відбулася презентація четвертого Плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» на 2018-2020 роки, на якій представники державних органів розповіли про нові пріоритети, передбачені ініціативою. Активісти громадянського суспільства мали змогу дізнатися, як саме вони можуть долучитися до впровадження Плану дій та про конкретні завдання і заходи, закладені в нього.

Сергій Дехтяренко, заступник Державного секретаря Кабінету Міністрів України, у вступному слові відзначив: «Відкритість та прозорість роботи – один з пріоритетів уряду Володимира Гройсмана. У межах Ініціативи уряд вже неодноразово ламав стереотипи відносин влади та громадськості, зокрема, вперше запроваджено обговорення ініціатив у форматі Світового кафе, а також за допомогою інтернет-ресурсів. Почали закріплювати партнерську програму у планах дій уряду».

«Новацією Плану дій є те, що він вперше розроблявся в контексті Цілей сталого розвитку. Наскільки він буде успішним – залежить від усіх учасників процесу, тому закликаю представників громадянського суспільства звертати увагу представників органів виконавчої влади на їхню роботу і нагадувати про взяті зобов'язання».

Олеся Архипська, менеджерка проектів громадської організації «Разом проти корупції», співголова Координаційної ради з питань впровадження в Україні Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», зокрема, відзначила: «Тим і гарна ця ініціатива, що вона мусить нам дозволити змінювати формат взаємодії влади і громадянського суспільства.

Насправді, на жаль, ще є брак – брак цієї взаємодії. У нас є тематичні робочі групи, які створені за стратегічними напрямками в межах Ініціативи.

На жаль, вони ще трошки «кульгають», є Координаційна рада, яка має свої функції і хотілося б більше проактивної позиції, більше контактів, більше взаємодії, особливо неформальної. Ось такий відкритий простір для спілкування – це найголовніше.

Чому вирішили презентувати План дій? Це вже четвертий План дій, який ми реалізуємо в межах Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд». Найцікавіше, що за оцінками громадського середовища, незалежного моніторингового комітету міжнародної ініціативи, – коефіцієнт впливовості і реалізації попередніх трьох планів дій становить (вдумайтесь!) – понад 90 %. Саме цей формат ініціативи дозволяє постійно тримати руку на пульсі і ми як громадянське суспільство, є, з однієї сторони, партнером, з іншої – ми є монітори, які бажають, щоб кожен захід був втілений. І це умови цієї ініціативи».

«Є ще один виклик – ми відчуваємо брак інформації про цю ініціативу на рівні регіонів (у Києві вона znana), на рівні органів місцевого самоврядування, громад – це надзвичайно потужний виклик».

У своєму виступі **Блерта Чела, заступниця директора ПРООН в Україні**, відзначила: «Україна є однією з країн, яка долучилася до «Партнерства «Відкритий Уряд», і її приклади, такі як ProZorro, Відкритий Парламент, електронні декларації, відкриті дані є вражаючими і це дає приклад відкритості та прозорості. Очевидно, що просто бути більш прозорими та відкритими – не достатньо для покращення життя людей, тож ще багато потрібно зробити для країни. Спочатку ми маємо почути громадян – чого вони хочуть, і не тільки в Києві, але й мешканців всієї країни, аби зрозуміти, у чому полягають головні пріоритети. Я справді в захваті від того, що цей План дій був спільно розроблений із представниками громадянського суспільства та урядом, щоб визначити ключові пріоритети».

«Вперше новий План дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» (ПВУ) у 2018-2020 роках узгоджено з Цілями сталого розвитку. 60 000 людей у 12 областях долучилися до вибору пріоритетів нового Плану дій завдяки публічним консультаціям, які організувала Мережа хабів України».

Громадські організації-хаби, які підтримуються ПРООН, організували 20 заходів у 12 областях, охопивши понад 800 учасників та учасниць, та майже 60 тисяч людей через ЗМІ. Метою цих широкомасштабних консультацій було залучити громадян до вибору основних пріоритетів Плану дій ПВУ на 2018-2020 роки, пояснити, як саме громадські активісти можуть посприяти впровадженню новоприйнятих зобов'язань.

«Як саме пріоритети Плану дій на 2018-2020 роки узгоджені з Цілями сталого розвитку (ЦСР)? Відкриття Національного репозитарію академічних текстів пов'язане з ЦСР 4 (Якісна освіта), забезпечення доступу громадян до екологічної інформації – з ЦСР 11 (Сталий розвиток міст та спільнот), електронне впровадження Ініціативи прозорості видобувних галузей з ЦСР 9 (Інновації та інфраструктура), створення он-лайн платформи для взаємодії

органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства – з ЦСР 16 (Мир та справедливість). Таким чином, новий План дій також сприятиме впровадженню Порядку денного до 2030 року – шляхом підвищення ефективності та прозорості демократичного врядування в Україні», – за даними ПРООН в Україні.

Наталя Окша, заступниця директора Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю, завідувача відділом сприяння розвитку громадянського суспільства Секретаріату Кабінету Міністрів України:

«Партнерство «Відкритий Уряд» – це не лише зобов’язання влади, це зобов’язання до партнерства і органів влади, і громадянського суспільства – не тільки запланувати, сказати, що ви це маєте зробити, а й виконати спільно. Тому маємо говорити про спільну відповідальність».

Пропонуємо до Вашої уваги *перелік заходів, закладених у План дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» на 2018-2020 роки:*

Створення єдиної онлайн-платформи для взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства Заплановано: створення онлайн-платформи як зручного інструменту для організації комунікації між органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства за принципом «єдиного вікна»

Розробка концепції механізму верифікації інформації про кінцевих бенефіціарних власників

Заплановано:

- удосконалення програмного забезпечення Реєстру з метою диференціації інформації про засновника та кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи

- підготовка пропозицій щодо механізму перевірки достовірності інформації про бенефіціарних власників, що міститься у Реєстрі

Впровадження відкритих стандартів роботи системи електронних торгів з реалізації арештованого майна

Заплановано:

- удосконалення Порядку реалізації арештованого майна за результатами моніторингу та оцінки

- підготовка технічного завдання для удосконалення системи електронних торгів з реалізації арештованого майна

- удосконалення системи електронних торгів з реалізації арештованого майна

Впровадження електронних процедур проведення конкурсів з надання фінансової підтримки для виконання (реалізації) інститутами громадянського суспільства програм (проектів, заходів)

Заплановано:

- розроблення та введення в експлуатацію онлайн-платформи для проведення конкурсів

- внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 р. № 1049

Забезпечення учасників освітнього процесу сучасними електронними освітніми ресурсами і сервісами

Заплановано:

- змістове наповнення Національної освітньої електронної платформи
- введення в дію експериментальної версії платформи
- забезпечення належного функціонування усіх модулів Національної освітньої електронної платформи

Забезпечення можливості проведення онлайн-перевірки документів про освіту

Заплановано:

- створення зручного онлайн-сервісу перевірки документів про освіту. З його допомогою особи, перевіряючи достовірність документів про освіту (зазначивши ПІБ власника, серію, номер та тип документа про освіту), матимуть змогу отримати на обрану ними адресу електронної пошти електронну виписку (з накладеним кваліфікованим електронним підписом) про такі документи про освіту

Забезпечення вільного доступу користувачів до Національного репозитарію академічних текстів

Заплановано:

- формування технічного завдання на створення Національного репозитарію академічних текстів
- розроблення та реалізація технічного проекту із створення Національного репозитарію академічних текстів
- введення в експлуатацію пускового комплексу Національного репозитарію академічних текстів (перша черга)
- створення системи локальних депозитаріїв
- формування екосистеми інструментів підтримки академічної доброчесності

Запровадження пріоритетних електронних послуг: запровадження надання пріоритетних послуг в електронній формі

Заплановано:

+50 нових електронних послуг; Нові категорії послуг; Популяризація е-послуг; Єдине джерело всіх електронних послуг для населення і бізнесу – Урядовий портал kmi.gov.ua; Впровадження послуги Е-малятко: 9-в-1

Запровадження пріоритетних електронних послуг: запровадження єдиного веб-порталу електронного урядування

Заплановано:

- побудова КСЗІ на Портал
- впровадження Порталу в промислову експлуатацію
- автоматизація процесів моніторингу виконання планів ЦОВВ
- інтеграція до Порталу баз користувачів ЦОВВ
- підключення до Порталу 1000 користувачів

Запровадження пріоритетних електронних послуг: запровадження на Єдиному державному порталі адміністративних послуг сервісу «За життєвими ситуаціями»

Заплановано:

- запровадження на Єдиному державному порталі адміністративних послуг сервісу, «За життєвими ситуаціями», орієнтованого на клієнта

Розроблення інтерактивного навчального курсу з питань протидії корупції та забезпечення доброчесності для державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування

Заплановано:

- розроблення інтерактивного навчального курсу з питань протидії корупції та забезпечення доброчесності на принципах змішаного навчання

- створення електронної системи оцінювання рівня знань антикорупційного законодавства, антикорупційної політики та відповідних стандартів

Підвищення прозорості та ефективності державного контролю у сфері публічних закупівель

Заплановано:

Мета – підвищення ефективності громадського контролю в сфері закупівель; оперативність реагування на виявлені порушення та сприяння їх вчасному усуненню; прозорість здійснення оплати за договорами про закупівлю, для вчасного виявлення та попередження порушень або зловживань при проведенні процедур закупівель.

Забезпечення переходу на електронне впровадження Ініціативи прозорості видобувних галузей з розкриттям даних у режимі он-лайн

Заплановано:

- проведення техніко-економічної оцінки проекту

- визначення вимог до онлайн-платформи для розкриття даних видобувних галузей

- розроблення онлайн-платформи для розкриття даних видобувних галузей.

Впровадження міжнародних стандартів з розкриття інформації Ініціативи із забезпечення прозорості будівництва (CoST) на базі Мінінфраструктури та оприлюднення розкритої інформації на публічному порталі інфраструктурних даних

Заплановано:

- створення інтегрованого набору програмних продуктів для розробки та розгортання повнофункціональної системи управління всіма процесами будівельних робіт через ряд взаємопов'язаних систем на базі єдиної геоінформаційної системи (ГІС), що дозволяє користувачам розгортати функціональність у тому місці, де вона потрібна та відкрити інформацію для громадськості в реальному часі (on-line)

- збільшення переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядником яких є Мінінфраструктури та

підзвітні йому центральні органи виконавчої влади, в рамках процесу погодження змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835.

Забезпечення надання громадянам вільного доступу до екологічної інформації, яку отримують органи державної влади у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, із застосуванням новітніх ІТ-технологій

Заплановано:

- формування нормативно-правових та організаційних засад створення загальнодержавної автоматизованої системи «Відкрите довкілля»
- розроблення та впровадження системи «Відкрите довкілля»
- модернізація державної системи моніторингу довкілля

Упорядкування державних реєстрів, баз інформаційних даних природних ресурсів, підвищення ефективності їх функціонування та використання з метою створення сприятливих умов для провадження господарської діяльності

Заплановано:

- інвентаризація державних інформаційних реєстрів природних ресурсів з метою переведення їх у цифровий формат
- цифровізація державних інформаційних реєстрів природних ресурсів
- оприлюднення державних інформаційних реєстрів природних ресурсів у формі відкритих даних

Створення інтерактивної карти територій, забруднених мінами та вибухонебезпечними предметами

Заплановано:

- відображення територій, які забруднені або можуть бути забруднені вибухонебезпечними предметами;
- надання інформації про відповідні території з прив'язкою до географічних координат;
- відображення видів господарчої діяльності, які планується провадити на забруднених територіях після розмінування.

Забезпечення відкритості та прозорості реалізації та продажу публічних активів та майна

Заплановано:

- запровадження сучасного механізму електронного аукціону за допомогою електронної торгової системи
- запровадження спрощеної процедури укладання договору оренди у разі внесення майна до переліку потенційних об'єктів оренди та скорочення її строків
- прийняття нової редакції Закону України «Про оренду державного та комунального майна».

Створення інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет»: модуль «Бюджет для громадян»

Заплановано:

- візуалізація мережі розпорядників і одержувачів бюджетних коштів державного та місцевих бюджетів
- висвітлення інформації про бюджети: «стелі», запити, рішення, паспорти, звіт про виконання бюджетної програми, оцінка ефективності використання бюджетних коштів, KPI бюджетної програми/розпорядника
- створення аналітичного блоку (на основі методики світового банку «BOOST») задля аналізу бюджетних показників в різних розрізах

Реєстр проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями

Заплановано:

- розробити електронний реєстр всіх проектів, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, у доступній формі для громадян
- розробити модуль статистики та аналітики, для проведення аналізу агрегованих даних по фінансовим складовим проектів в розрізах Міжнародних фінансових організацій, галузей реалізацій проектів, відповідальних виконавців (*Віталій Ніщименко, Любов Єремичева У чому амбітність нового Плану дій Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»?* // <https://www.prostir.ua/?focus=prezentovano-novyy-ambitnyj-plan-dij-iz-vprovadzhennya-initsiatyvy-partnerstvo-vidkrytyj-uryad-u-2018-2020-rokah>. – 2019. – 07.02).

Блоги та соціальні мережі

Державне агентство з питань електронного урядування України:

Першу угоду про підключення до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта» укладено між Державним агентством з питань електронного урядування України та Міністерством фінансів України.

Отже – будьте, як Мінфін, приєднуйтесь до «Трембіти»!

Уже найближчим часом чекаємо на якнайшвидше укладення аналогічних угод із ДФС, Пенсійним фондом, Мін'юстом та МВС.

Процес впровадження «Трембіти» прискорився після того, як 25 січня Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман видав доручення у місячний термін підключити до «Трембіти» всі зазначені відомства (https://www.facebook.com/eGovernanceUkraine/?hc_ref=ARSVAFDrXwdyNIPI-M1yCU2l7OiRteG5Xi0LO_jNwAe2PgXH7bzWNJhs6n9tDbyP9cY&fref=nf. – 2019. – 28.02).

Jaanika Merilo:

Про электронные выборы не в Украине

Сейчас идет в десятый раз голосование также через интернет в Эстонии и в течении 7 дней можно проголосовать ID-карткой и Mobile ID за новый состав парламента.

С 2005 года можно через интернет проголосовать за местное самоуправление и за Европарламент (президент избирается по другой системе).

В прошлый раз на э-выборах через мобильный телефон или через ID-картку проголосовало 30 % жителей. Обычно электронными услугами пользуются практически 100 % людей, почему в этот раз 33 %? Потому что всегда остаются привычки прийти на участок, пообщаться и это просто альтернатива.

Также каждый раз угрожают, что взломают хотя-бы один голос, чтобы доказать, что системы – не надежные. Но на данный момент не получилось взломать ни 1 голоса, не поменять.

Не зря же Эстония исчерпала опыт из первых в мире кибервойны в 2007 году российскими хакерами против Эстонии.

Так же своеобразие выборов в том, что голос можно менять в течении недели хоть 500 раз, не то что передумать, к примеру, кто-то заставил проголосовать, то голос можно поменять. Но меняют мало людей, если электронно проголосовало 187 000 людей, то голос меняли только 4500.

Но это также защитный механизм – ты не можешь на неделю забрать ID-картку человека, у которого все имущество, все услуги и банковские счета связаны с этой картой.

Значительно, что электронное голосование повышает явку. То-есть в Эстонии голосуют в среднем почти на 10 % больше на местных выборах, потому что можно голосовать удаленно, то есть не находясь даже в стране во время выборов.

К примеру, 4 % из избирателей голосуют за границей, в прошлом году жители Эстонии были в 115 странах когда голосовали на выборах.

В этом году я буду голосовать через Интернет и в субботу покажу как это сделать (<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2019. – 22.02).

Державне агентство з питань електронного урядування України:

Протягом січня майже 28 тисяч українців успішно пройшли електронну ідентифікацію за допомогою Інтегрованої системи електронної ідентифікації <https://id.gov.ua>.

Це здебільшого – користувачі Електронного кабінету водія, який розпочав свою роботу 21 грудня.

Електронний кабінет водія – це перша електронна послуга, електронна ідентифікація користувачів якої відбувається через систему.

Нагадаємо, що система об'єднує всіх надавачів послуг електронної ідентифікації (електронний підпис, MobileID, BankID, ID-картка). Вона забезпечує доступну та безпечну електронну ідентифікацію та автентифікацію громадян і бізнес-структур у зручний для них спосіб у захищеному кіберсередовищі

(https://www.facebook.com/eGovernanceUkraine/?hc_ref=ARSVAFDrXwdyNIPL-M1yCU2l7OiRteG5Xi0LO_jNwAe2PgXH7bzWNJhs6n9tDbyP9cY&fref=nf. – 2019. – 14.02).

Державне агентство з питань електронного урядування України:

Уряд схвалив законопроект, який дає «зелене світло» для реалізації в Україні безпрецедентного проекту «Малютко».

Проект «Малютко» покликаний значно заощадити час батьків, адже надасть можливість отримати в електронному вигляді дев'ять послуг, пов'язаних із народженням дитини, за принципом «єдиного вікна» безпосередньо в пологовому будинку.

Назва проекту походить від словосполучення «малютко є». Таким чином держава не тільки переводить послуги в електронний формат, але й демонструє батькам розуміння їхніх турбот. Мова йде про народження дитини: малютко є – і держава готова допомогти батькам в отриманні необхідних адміністративних послуг.

«Малютко» містить дев'ять послуг, які можна буде оформити за однією заявою:

- ☐ реєстрація народження дитини
- ☐ реєстрація місця проживання народженої дитини
- ☐ призначення допомоги при народженні дитини
- ☐ реєстрація народженої дитини в електронній системі охорони здоров'я

□ реєстрація народженої дитини у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків

□ отримання посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї

□ визначення походження народженої дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою

□ визначення належності дитини до громадянства України

□ присвоєння дитині унікального номеру запису в Єдиному державному демографічному реєстрі

Надання комплексної послуги «Малятко» також оптимізує роботу державних органів завдяки налагодженню електронної взаємодії між реєстрами.

Проект «Малятко» – безпрецедентна послуга для України, але не для світу. Схожа практика, коли послуги об'єднують за «життєвою ситуацією», вже застосовується в багатьох країнах.

Зокрема, послуги при народженні дитини надають комплексно в Канаді, Новій Зеландії, Австралії, а також Сербії. У цій країні, яка є значно меншою за Україну, завдяки об'єднанню п'яти послуг вдалося заощадити за рік близько 600 000 годин та 1,8 млн євро.

Реалізація цього проекту відбувається у співпраці проекту ЄС «Підтримка комплексної реформи державного управління в Україні» EU 4 PAR, Офісу реформи адмінпослуг (EDGE), Програми «Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади» Програма EGAP та низки українських державних органів.

□ Отже проект Закону України «Про внесення зміни до деяких законів України щодо створення сприятливих умов для отримання послуг, пов'язаних з народженням дитини» розроблений Міністерством юстиції і схвалений

Урядом

(https://www.facebook.com/eGovernanceUkraine/?hc_ref=ARSVAFDrXwdyNIPl-M1yCU2l7OiRteG5Xi0LO_jNwAe2PgXH7bzWNJhs6n9tDbyP9cY&fref=nf. – 2019. – 08.02).

Державне агентство з питань електронного урядування України:

Оновлена Стратегія реформування державного управління в Україні – це, по суті, ще один крок до побудови державного апарату європейського зразка.

Серед основних пріоритетів на найближчий період – впровадження електронного урядування.

Зміни, що були внесені, засновані на:

- ☐ результатах комплексної оцінки стану справ за принципами SIGMA;
- ☐ рекомендаціях європейських експертів, що її здійснювали
- ☐ досвіді успіхів та невдач реформи, що триває з 2016 року

Відповідно до пропозицій SIGMA, основними пріоритетами на наступний період є:

- ☐ забезпечення фінансування та фінансової стабільності реформи в державному бюджеті України
- ☐ зміцнення спроможності Уряду формувати й реалізовувати обґрунтовану ефективну політику і законодавство
- ☐ впровадження прозорості і цільової класифікації посад державної служби та системи заробітної плати в державному управлінні
- ☐ удосконалення підзвітності різних центральних органів виконавчої влади та забезпечення ефективної організації міністерств
- ☐ забезпечення ефективних засобів правового захисту у сфері доступу до інформації для громадян
- ☐ прийняття і реалізація Закону про загальну адміністративну процедуру
- ☐ вдосконалення послуг для громадян, включаючи електронне урядування.

Окрім цього, термін впровадження Стратегії продовжено до 2021 року (https://www.facebook.com/eGovernanceUkraine/?hc_ref=ARSVAFDrXwdyNIPl-M1yCU2l7OiRteG5Xi0LO_jNwAe2PgXH7bzWNJhs6n9tDbyP9cY&fref=nf. – 2019. – 06.02).

Інфографіка

Олексій Мовчан, проектний менеджер ДП «Прозорро.Продажі»:

...Foursquare – найкращий інструмент, щоб швидко знайти найсмачнішу арабіку та найдієвішу робусту поблизу мене.

Я знаю, що у Львові з цим проблем не буде, тому миттєво приймаю рішення і обираю найкращий варіант серед 40 запропонованих...

Тиждень потому. Травневий ранок на вокзалі одного із провінційних містечок на Харківщині. Знову хочеться кави, бо треба просувати реформи до ночі.

Знову Foursquare, але із пропозицій – лише єдине місце, яке відкриється за 3 години, або АЗС за 12 км від залізничного вокзалу...

Невже на Харківщині люди п'ють менше кави? Чи то вони снідають пізніше? Все просто: підприємців не влаштовує місцевий бізнес-клімат, тому вони не поспішають відкривати кав'ярні, бургерні чи громадські простори.

Foursquare – це сервісний додаток, який показує цікаві локації і є індикатором сервісності місцевої влади.

Чим більше місць запропонує додаток, тим кращим є діалог «бізнес – влада – громада».

Так і ми в ProZorro.Продажі розробили рейтинг міст, який показує, наскільки клієнтоорієнтованою є влада в місті, наскільки її турбують проблеми малих підприємців та великих інвесторів, чи рівні підприємці в своїх правах у цьому регіоні, та чи здатна міська влада чути їх потреби.

Рейтинг відображає те, наскільки ефективно ТОП-100 найбільших міст використовують прозорі аукціони для управління місцевою економікою.

Ми будували його в кількох напрямках, які є ключовими в залученні інвестицій: мала приватизація, оренда комунального майна, розміщення тимчасових споруд / ярмарок / парковок.

Кожен з них відображає ставлення місцевої влади до комфортного існування бізнесу, залучення інвестицій та ефективного управління муніципальною економікою.

Електронні аукціони ProZorro.Продажі забезпечують справедливий розподіл благ, якими володіє громада, а також значні надходження до бюджету – за 2018 рік вони становили близько 330 млн грн для муніципалітетів різних міст.

Окрім того, в регіонах, які залучають ProZorro.Продажі, налагоджується рівноцінне партнерство бізнесу й місцевої влади.

Тож не випадково, що Львів займає першу сходинку серед міст, які використовують електронні аукціони для продажу об'єктів малої приватизації, оренди комунального майна, розміщення тимчасових пересувних споруд та продажу прав на розміщення реклами на електротранспорті.

PROZORRO.продажі #рейтинг_міст 2018 рік

Львів заробив найбільше інвестицій до місцевого бюджету – близько 135 млн грн завдяки електронним аукціонам, у яких брали участь не лише місцеві, але й підприємці з Києва, Харкова, Дніпра та багатьох інших міст.

За ним у нашому рейтингу розташувався Маріуполь, який також проводить аукціони з оренди комунального майна.

До того ж, місто стало першим в країні за темпами і обсягами продажу старої техніки з комунальних підприємств, металобрухту та макулатури: це принесло місту майже 10 мільйонів гривень.

Третю сходинку займає Дніпро: місто у 2018 році успішно проводило аукціони з продажу прав на розміщення паркувальних місць та малу приватизацію. До десятки найкращих потрапили, окрім столиці й деяких обласних центрів, такі невеликі міста, як Покров, Бахмут та Хмільник: кожному є чим похвалитися.

Окрім них, у 2018 році активними були Житомир, Коломия, Чернівці, Дрогобич, Чернігів, Біла Церква і багато інших міст, які відкрили для себе можливості електронних аукціонів у системі ProZorro. Продажі – зрозумілий та безпечний шлях до того, щоб стати прозорими і відкритими для бізнесу.

Цього всього не було би, якби не закон «Про приватизацію державного та комунального майна», який набув чинності у 2018 році і завдяки якому бюджети можуть наповнюватися швидше та ефективніше, ніж досі.

Тепер у львівському підвалі, який раніше стояв порожній і занедбаний, відкриють ще одну кав'ярню, а у закинутому приміщенні витверезника, що продавали у Житомирі, створять тематичний готель.

Це все – інвестиції в розвиток міст, інвестиції в інфраструктуру: дороги, освітлення і загалом комфортне життя.

Підприємці, що купили чи орендували у вашого міста нерухомість, тепер створять нові робочі місця і будуть сплачувати податки у той же міський бюджет.

Між ними з'явиться конкуренція і вони будуть змагатися за те, щоб кожен, хто приїде на вокзал і відкриє Foursquare, обрав саме їх місце з найсмачнішою кавою.

Рейтинг міст від ProZorro. Продажі – ніби Foursquare, який є індикатором підприємницької активності.

Однак він у свою чергу демонструє, наскільки прозорим та ефективним є управління комунальними активами, в тому чи іншому місті.

А бізнес, як той заспаний мандрівник на вокзалі, може обирати найкращу локацію для свого процвітання *(Прозорі аукціони і рейтинги міст. До чого тут кава? //*

<https://www.epravda.com.ua/columns/2019/02/6/644991> . – 2019. – 06.02).

Зарубіжний досвід

В мире образцом по предоставлению услуг через интернет считают эстонское электронное правительство. А саму Эстонию, благодаря развитию новых технологий, неформально называют европейской Кремниевой долиной.

Новые технологии позволяют лучше усваивать любые предметы – от математики до истории с искусством.

Смартфон с интернетом – не прихоть. В эстонской школе – это, скорее, необходимость. Классических, бумажных учебников здесь нет. Ученики пользуются электронными – через телефоны и планшеты.

Госпожа Вирве преподает 37 лет. На ее глазах рождалась новая эстонская школа. Как заполнять бумажные журналы – учительница почти не помнит. Здесь вместо ученических дневников и классных журналов – единая электронная база. У каждого личный кабинет с оценками, замечаниями и рекомендациями.

Такая электронная система есть в каждой эстонской школе. Все они, хотя в городах, хоть в селах подключены к скоростному интернету.

«Интернет в эстонских школах появился еще в 1996-97 годах. В те времена не все мы даже дома имели интернет, а в школах он был. С тех пор мы начали вводить тренинги по компьютерной грамотности для учителей. Сейчас конечно тренинги сложнее. Ну например, как я могу использовать роботов для преподавания математики, чтобы сделать ее более понятной для детей», – рассказывает **Кристель Рилло, заместитель главы отдела электронных услуг Министерства образования Эстонии.**

У каждого эстонского ученика – персональная ID-карта. С ней и в общественный транспорт, и за книжкам в библиотеку, и за обедом в столовую. Казалось бы мелочь, но, говорят здесь, такая система, помогает лучше понимать вкусовые предпочтения детей и точно планировать закупки *(Интернет, планшеты и персональная ID-карта: секреты эстонской электронной школы // <https://www.segodnya.ua/world/europe/internet-planshety-i-personalnaya-id-karta-sekret-y-estonskoy-elektronnoy-shkoly-1226230.html>. – 2019. – 24.02).*

Представители Еврокомиссии (ЕК), Совета ЕС и Европарламента достигли соглашения о реформе авторского права.

Еврокомиссар по единому цифровому рынку Андрус Ансип (Andrus Ansip):

«Достигнуто соглашение по авторскому праву. Европейцы, наконец, получают современные правила авторского права, подходящие для цифрового века, с реальными преимуществами для всех: гарантированные права для

пользователей, справедливое вознаграждение для создателей, ясность правил для платформ».

Цель этой реформы, обсуждаемой в ЕС с сентября 2016 года, состоит в модернизации авторского права в эпоху цифровых технологий.

В центре дебатов были две статьи предполагаемого закона, отмечает агентство. Одна из них позволяет СМИ получать вознаграждение при повторном использовании их материалов агрегаторами – такими, как Google News, – или социальными сетями.

Другая статья должна стимулировать такие платформы, как YouTube, лучше вознаграждать создателей контента.

Текст проекта закона должен быть утверждён Европарламентом, после чего у стран ЕС будет два года на то, чтобы внести соответствующие изменения в национальные законы (*Евросоюз достиг соглашения о реформе авторского права в Сети* // <http://d-russia.ru/evrosoyuz-dostig-soglasheniya-o-reforme-avtorskogo-prava-v-seti.html>. – 2019. – 15.02).

Благодаря инструменту, представленному компанией Atlas, маленькие и средние города, властям которых зачастую не хватает ресурсов для реализации инфраструктурных нужд, получают доступ к новым идеям и возможностям в сфере закупок.

Этот инструмент демонстрирует маленьким городам, как можно применять тактику мегаполисов: сервис помогает чиновникам определить, как их города могут развиваться в рамках своих текущих систем закупок.

Пользователям предлагается выполнить 4 шага. На первом шаге необходимо заполнить поля анкеты, чтобы точно определить категорию городской проблемы – это нужно для поиска нужных подрядчиков. Второй шаг – работа с конкретными механизмами закупок, в том числе технические задания и конкурсы. Третий шаг – оценка сложности поставленной задачи. На четвертом шаге размещается сам заказ с оговоренными сроками и условиями. Система унифицирована, что значительно упрощает взаимодействие с подрядчиками (*В США представлен интерактивный инструмент для госзакупок* // <https://open.gov.ru/infopotok/5517888>. – 2019. – 14.02).

Правительство Швейцарии обратилось к самым талантливым хакерам с просьбой взломать систему голосования и показать таким образом ее уязвимые места.

Швейцарское правительство выступило с совершенно необычным проектом, обратившись к хакерам всего мира. Оно предложило немалую сумму вознаграждения за преодоление защиты системы электронного голосования.

На поощрение наиболее талантливых «взломщиков» правительство Швейцарии предусмотрело 150 тысяч швейцарских франков (149 790 долларов США или 131 000 евро) и предложило хакерам во время

проведення своеобразной имитации выборов – с 25 февраля по 24 марта незаметно вмешаться в выборный процесс. Федеральная канцелярия пригласила всех, кто имеет хакерские таланты и хочет их продемонстрировать, во время проведения тестовых выборов попытаться взломать систему для голосования, сообщает издание The Local.

Для разных задач правительство предлагает разные суммы поощрения.

Самый крупный приз – 50 тысяч швейцарских франков (43 тысячи евро) – достанется любому, кто сможет манипулировать подсчетом голосов, не будучи обнаруженным.

Если участники тестирования смогут найти способы манипулирования отдельными голосами, не будучи при этом обнаруженными избирателями и доверенными аудиторами, либо найдут способ применения масштабного манипулирования голосами, оставаясь при этом нераскрытыми, вознаграждение составит от 30 тысяч до 50 тысяч швейцарских франков. Им нужно будет незаметно вторгаться в подсчет голосов, считывать уже отданные голоса, нарушать тайну голосования или любым другим способом обходить защиту системы безопасности. Каждый уровень вторжения будет вознагражден в зависимости от сложности и мастерства хакера.

Швейцарские власти надеются, что такой тест поможет обеспечить или, возможно, улучшить безопасность системы электронного голосования нового поколения.

Многие швейцарские избиратели, которых регулярно привлекают к участию в референдумах и голосованиях, предпочитают в течение нескольких недель голосовать по почте, на избирательных участках и все чаще в Интернете.

С 2004 года в нескольких кантонах Швейцарии проводится электронное голосование. В конце прошлого года правительство выступило с инициативой о том, чтобы через два года онлайн-голосование стало третьим вариантом для всей страны (***Швейцарское правительство заплатит хакерам огромные деньги за взлом системы голосования*** // https://zn.ua/WORLD/shveycarskoe-pravitelstvo-zaplatit-hakeram-ogromnye-dengi-za-vzlom-sistemy-golosovaniya-308395_.html. – 2019. – 08.02).

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

Акаткин Ю. М., Ясиновская Е. Д. Цифровая трансформация правительства датацентричность и модели-ориентированность // Информационные ресурсы России. – 2019. – № 1. – С. 2–7. Цифровое правительство в странах-лидерах развивается как платформа, которая стимулирует государственно-частное партнерство при создании инновационных приложений и сервисов. Фундаментом этой платформы являются данные, готовые для совместного использования. За счет применения и распространения моделей данных становится возможной адекватная смысловая интерпретация (семантика данных), обеспечивается достижение семантической интероперабельности при информационном взаимодействии. В этой статье кратко представлены результаты исследования готовности российского электронного правительства к цифровой трансформации государственного управления, которое позволило сформулировать рекомендации по внедрению датацентричного подхода, обеспечивающего возможность применения «прорывных» цифровых технологий и перехода к цифровому правительству.

Ахмедова К. У. И., Сатторов Н. О. Ли. Информационная безопасность в условиях применения систем электронного правительства // WORLD SCIENCE: PROBLEMS AND INNOVATIONS. Сборник статей XXVII Международной научно-практической конференции : в 2 ч. – Пенза, 2018. – С. 115–117. В статье представлены основные методологические подходы к созданию и развитию электронного правительства. В статье анализируется мировой опыт успешного электронного правительства и приводятся необходимые условия и этапы этого процесса. И так же, осматривается соответствия информационных процессов и составляющих их процедур обработки документированной информации в системах электронного документооборота компонентам программного обеспечения этих систем и угрозам безопасности информации.

Ильина К. Б. Опыт применения сэд в рамках электронного правительства (проблемы и перспективы) // Информационные технологии в науке, бизнесе и образовании. Сборник трудов X Международной научно-практической конференции студентов, аспирантов и молодых ученых. – 2018. – С. 235–242. В данной статье рассмотрен опыт применения электронного правительства в России. Автором изучена литература указанной теме, приведены аспекты, интересующие исследователей, проанализированы недостатки федеральной целевой программы «Электронная Россия (2002-2010)» и разобраны основные элементы программы «Информационное общество (2011-2020)». Особое внимание уделяется системам электронного документооборота. Были сравнены требования к СЭД, разработанные в разные годы, выявлены проблемы и выведены общие критерии в рамках электронного правительства. В заключении приведены перспективы развития программы электронного правительства.

Капліна Г. А. Чинники розвитку е-урядування: досвід регіональної практики // Правові та економічні засади реформування системи органів державної влади і правосуддя в умовах інтеграції до європейської спільноти: проблеми та перспективи : монографія / [Колектив авторів] ; під ред. Г.В. Татаренко. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2018. – С.72–85. Сучасне сьогоднішнє поставило реформу публічного управління та децентралізації на перший план серед загальних завдань країни. В умовах військового конфлікту на Сході, анексії Криму та економічних негаразд держава Україна та її органи управління повинні довести свою спроможність керувати ситуацією, сприяти розвитку громад та підвищенню рівня життя громадян. І це є складним та тривалим процесом, пов'язаним з тим, що система управління в Україні тільки зараз поступово набуває справді демократичних рис. В цілому ефективність діяльності органів державної влади дуже низька, і, головне, не забезпечується належна комунікація з населенням, бізнесом. Однак спостерігаються позитивні тенденції взаємодії та запозичення досвіду розвинутих європейських країн в сфері організації управління, надання публічних послуг та використання інформаційних технологій, що в умовах глобалізації є неминучим наслідком. Тому сама концепція публічного управління змінюється з метою адаптації до сучасних темпів розвитку громадянського та інформаційного суспільства.

Котова Л. В., Тютюнник В. К. Особливості правового регулювання електронного урядування в Україні: проблеми впровадження та перспективи розвитку // Правові та економічні засади реформування системи органів державної влади і правосуддя в умовах інтеграції до європейської спільноти: проблеми та перспективи : монографія / [Колектив авторів] ; під ред. Г.В. Татаренко. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2018. – С.86–106. Е-governance на сьогодні – це сформований в умовах інформаційного суспільства сучасний підхід, який визначає роль урядових органів у житті держави і суспільства. Термін «Е-governance» означає новий спосіб організації і розвитку державного управління, спосіб його трансформації і вдосконалення для орієнтації на принципово більш тісний зв'язок з громадянами, кардинальне поліпшення показників отримання конкретних корисних результатів діяльності, більшу ефективну діяльність та відповідальність державних органів. Україна не може залишитися осторонь від цих процесів. Однак, наша держава знаходиться на перших етапах розбудови електронного урядування та його складових. Таким чином, це обумовлює актуальність і практичну значимість даного дослідження. Метою дослідження є формування механізмів правового регулювання електронного урядування в Україні, ґрунтуючись на дослідженні особливостей його впровадження в Україні з урахування зарубіжного досвіду.

Николаева Л. Н. Электронное правительство : понятие, проблемы становления и механизмы реализации // Вестник Научного студенческого общества. – 2018. – С. 272–273.

Османов А. Э. К анализу современных моделей «электронного правительства» // Информационно-компьютерные технологии в экономике, образовании и социальной сфере. – 2018. – № 1 (19). – С. 114–121. Сделана попытка анализа существующих современных моделей «электронного правительства», развиваемых в разных странах. Анализ российской модели проведен с позиции ее

перспективного развития и последовательного перехода к реализации «цифровой экономики».

Попиков А. А. Оценка цифровых компетенций пользователей как индикатор развития цифровой экономики // ФЭС: Финансы. Экономика. – 2018. – Т. 15, № 11. – С. 47–51. Многогранные проявления цифровой трансформации экономики и общества приводят к изменению привычного уклада жизни человека. Электронное правительство позволяет гражданам получать государственные и муниципальные услуги посредством телекоммуникационных технологий, электронный бизнес приводит к возникновению новых моделей взаимодействия между участниками рынка, индустрия 4.0 кардинальным образом изменяет традиционное представление о производстве продукции. В подобных условиях индивиду необходимо адаптироваться к меняющимся условиям внешней среды. В первую очередь это касается развития своих цифровых навыков. Доказано, что цифровые компетенции пользователей являются одним из индикаторов развития цифровой экономики. В рамках данной статьи рассматривается градация трех групп цифровых компетенций: навыки электронного бизнеса, цифровые навыки специалиста, цифровые навыки пользователя. Обосновывается важность развития, в первую очередь, базовых компетенций – digital user skills. На основе анкетирования определяется текущий уровень цифровых компетенций. Оценка цифровых навыков пользователей осуществлялась на основе модели цифровых компетенций для граждан. Результаты представлены в графическом формате для наилучшей визуализации результатов. Выделены наиболее слабые стороны – навыки и умения по осознанному применению цифровых технологий в релевантном контексте в быту и на рабочем месте. Определены причины подобного отклонения, предложены рекомендации по улучшению наиболее слабых цифровых компетенций.

Рубцов С. Н., Ханнанова М. А. Государство как движущая сила перехода к технологии блокчейн // Научные труды Северо-Западного института управления. – 2018. – Т. 9, № 4 (36). – С. 257–263. Статья посвящена внедрению технологии блокчейн в систему государственного управления. Авторы приходят к выводу о том, что главное препятствие на пути внедрения цифровых технологий в практику российского государственного управления заключается в неготовности к этому как российского общества, так и государства. Утверждается, что, как это неоднократно случалось в отечественной истории, запрос на перемены будет формироваться не столько обществом, сколько объективной необходимостью, а движущей силой реализации этого запроса будет, как и до сих пор, государство.

Сернецкая А. В. Цифровизация экономики как предпосылка формирования электронного правительства // Потенциал российской экономики и инновационные пути его реализации. Материалы международной научно-практической конференции студентов и аспирантов: в 2 частях. – М., 2018. – С. 244–248. В данной статье проведено исследование проблем формирования электронного правительства в Российской Федерации, показана его сущность, возможности и направления развития в период реализации государственной программы цифровой экономики, сделан вывод, что увлечение цифровизацией государственного управления не должны потеряться традиционные культурные ценности общества.

Толочко О. Н. Электронное правительство в Республике Беларусь и за рубежом // Совершенствование механизма государственного управления в условиях правовой интеграции государств. Материалы международного круглого стола / под редакцией Т.А. Червяковой. – Минск, 2018. – С. 15–18.

Толочко О. Н., Станкевич О. Г. Электронное правительство как новая концепция государственного управления: международный опыт и перспективы для Республики Беларусь // Проблемы управления (Минск) –. 2018. – № 4 (70). – С. 89–93. В статье анализируются теоретические и практические аспекты формирования и развития электронного правительства в Республике Беларусь и за рубежом. Электронное правительство (e-Government) рассматривается авторами как концепция государственного управления, предполагающая интерактивное взаимодействие его субъектов в рамках единого портала государственных электронных услуг. Анализируется опыт различных государств в развитии и совершенствовании системы электронного правительства. Авторы отмечают успехи Республики Беларусь в создании инфраструктуры электронного правительства, что нашло отражение в рейтинге ООН «E-Government Survey 2018». Вместе с тем, по мнению авторов, целесообразно дальнейшее совершенствование нормативных актов, регулирующих указанный процесс (в частности, Государственной программы развития цифровой экономики и информационного общества на 2016-2020 годы) в направлении конкретизации целей и задач, а также заказчиков соответствующих подпрограмм.

Цифровое будущее государственного управления по результатам / Добролюбова Е. И., Южаков В. Н., Ефремов А. А., Ключкова Е. Н., Талапина Э. В., Старцев Я. Ю. – Москва, 2019. – 114 с. Доклад подготовлен коллективом Центра технологий государственного управления Института прикладных экономических исследований Российской академии народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации. В докладе рассматриваются теоретические и практические подходы к цифровой трансформации государственного управления в интересах обеспечения и повышения его результативности. Авторы оценивают влияние цифровизации на качество государственного управления и показывают сильную взаимосвязь между показателями развития электронного правительства, с одной стороны, и результативностью государственного управления – с другой. На основе анализа зарубежного опыта использования цифровых технологий при планировании, мониторинге и оценке результатов в государственном управлении проведена оценка потенциала использования таких технологий в российской практике. В докладе показано, что цифровые технологии позволяют преодолеть проблемы при освоении государственными органами управления по результатам, возникшие и выявленные ранее, а цифровая трансформация может стать драйвером для внедрения новой модели государственного управления – государственного управления по результатам. Произойдет это или нет, зависит от того, в какой степени на практике удастся снять ограничения внедрения цифровых технологий в целом и в государственном управлении в частности.

Чалов И. А. Основы формирования и развития инфраструктуры электронного правительства // Экономический рост: проблемы, закономерности, перспективы. Сборник статей III Международной научно-практической конференции. – Пенза, 2019. – С. 148–150. Тема данной статьи является актуальной, потому что мы живем в эпоху развития информационных

технологий. Данные технологии не стоят на месте и развиваются и делают это во всех сферах жизни человека. При помощи информационных технологий для удобства граждан внедряется электронное правительство, которое призвано облегчить жизнь гражданам.

Щенева Е. С. Принципы и нормы формирования электронного правительства // Вестник Владимирского государственного университета имени Александра Григорьевича и Николая Григорьевича Столетовых. Серия: Экономические науки. – 2018. – № 4 (18). – С. 56–61. Под электронным правительством можно понимать такую форму организации деятельности органов власти, при которой на основе применения информационно-коммуникационных технологий обеспечивается качественно новый уровень предоставления организациям и населению государственных услуг и информации о результатах деятельности органов власти. Статья посвящена анализу принципов и норм построения электронного правительства.